

ჩვენს სოფელში

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ყოველთვიური გამოცემა

თბილისი / 2018

N7(34)

აჭმის სეზონი

10 ივლისის მდგომარეობით, საქართველოდან ექსპორტირებული ატმისა და ვაშლატამას მაჩვენებელმა 6,494.7 ტონა შეადგინა, რაც 4,761.9 ტონით (3.7-ჯერ) აღემატება 2017 წლის ანალოგიური პერიოდის მაჩვენებელს (2017 წლის ამავე პერიოდში, ექსპორტირებული იყო მხოლოდ 1,732.7 ტონა ატამი და ვაშლატამა).

ექსპორტი, ძირითადად, რუსეთის ფედერაციაში (72.4%), სომხეთის რესპუბლიკაში (13.6%), აზერბაიჯანის რესპუბლიკაში (11.2%), ასევე, უკრაინაში, ყაზახეთში, ბელარუსში, კატარსა და არაბთა გაერთიანებულ საამიროებში ხორციელდება. ატმის საბითუმო ფასი 0.50-დან 1.00 ლარამდე მერყეობს.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი ლევან დავითაშვილი:

„იმისათვის, რომ ატმის მოსავლის აღების, დაბინავებისა და რეალიზაციის პროცესი მაქსიმალურად შეუფერხებლად და კოორდინირებულად წარიმართოს, ინტენსიური შეხვედრები იმართება ფერმერებთან, მეწარმეებთან და ექსპორტიორებთან. დღეისათვის, შარშანდელთან შედარებით, მნიშვნელოვნად გაზარდილია ექსპორტი. ჩვენ შევხვდით ყველა

იმ კომპანიის წარმომადგენელს, რომლებიც სახელმწიფოს თანადაფინანსების ფარგლებში შეიქმნა. დღეისათვის გვაქვს საკმარისი სამაცივრო სიმძლავრეები, რაც ექსპორტის პროცესის შეუფერხებლად წარმართვისთვის მნიშვნელოვანი ფაქტორია. ასევე ძალიან მნიშვნელოვანია არასტანდარტული ატმის გადამუშავების მიმართულებით კოორდინაცია. სწორედ ამიტომ, გადამამუშავებელი კომპანიების წარმომადგენლებთან ინტენსიური კომუნიკაცია გვაქვს. ყველა პირობა შექმნილია იმისათვის, რომ ატმის სეზონი წარმატებული იყოს“.

ატმის მოსავლის აღების, ჩაბარებისა და რეალიზაციის ორგანიზებულად ჩატარების მიზნით, ქალაქ გურჯაანში, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სურსათის ეროვნული სააგენტოს ოფისში ფუნქციონირებს საორგანიზაციო შტაბი. შექმნილია ჯგუფი ფიტოსანიტარიული, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს საინფორმაციო-საკონსულტაციო და საბაჟო სამსახურების წარმომადგენლების შემადგენლობით. აღნიშნული ჯგუფი „ერთი ფანჯრის“ პრინციპით უზრუნველყოფს საჭირო საექსპორტო დოკუმენტაციის მომზადებას და გაცემას.

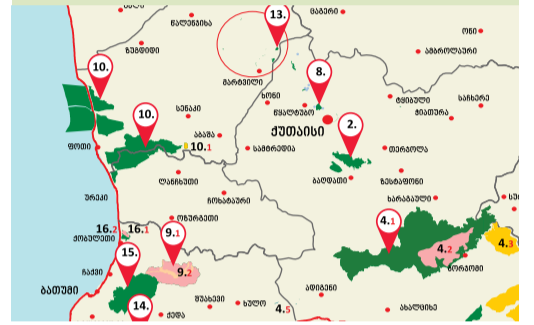
ინტერვიუ

33.7

გარემოსდაცვითი კონტროლის გამაყარების მიმართულებით კანონმდებლობაში შედარებით ცვლილებებზე გარემოსდაცვითი ფელაქციონების დეპარტამენტის იურიდიული სამსახურის უფროსი არჩილ აღაშაძე საუბრობს.

საქართველოს დაცული ტერიტორიები

33.8-9

თუშეთის ეროვნული პარკი

33.10-11

წარმატების ისტორიები

33.12-13

კივის სარეველები

33.14-15

აზიური ფაროსანა

33.15

პენსილვანიის უნივერსიტეტის პროფესორი, USAID/REAP-ის მოწვეული ექსპერტი ბრეზ კიარაშვილი:

„2017 წელთან შედარებით, ვითარება გაცილებით უკეთესია. სააგენტო მეტად მობილიზებულია, მოსახლეობა და ფერმერები კი უფრო ინფორმირებულნი და პროცესში ჩართულები არიან“.

ტრითიკალეს მოვლა-მოყვანა

33.16

„თყის ძიგრაღი ბართვა საქართველოში - ფაზა II“ შვაჯაშვილი კონფერენცია

33.2

სიხსლავები

33.2-3

ლევან დავითაშვილი ახდენს სროურს შხხვდა

„გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის შხხხხხ“ კანონპროექტის ბანხილვა

WHO-ს 2018 წლის ანბარიში ჰაერის ლაბილხუბობით გამოწვეული სიკვდილიანობის სიდიდის ბაქვანბლით საქართველო 70-ე ადგილზეა

ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკა ახალი პროექტების ბანხორხილვას ბეგბავს.

ENPARD-ის ფარგლებში ორი ფართობასშტაბიანი პროექტის ბანხორხილვება დაიწყო

250 000 ლოღარი - ბორჯომ-ხარაბაღლის ეროვნული პარკისთვის

ქართული ღვინო

33.4-5

ბოლნური ღვინოები

33.6

„ტყის მდგრადი მართვა საქართველოში - ფაზა II“ შემაჯამებელი კონფერენცია

„მოგესხნებათ, ტყის სექტორის განვითარება ქვეყნის პრიორიტეტული მიმართულებაა. ჩვენ შევიშვებთ სექტორის განვითარების ფუნდამენტური დოკუმენტი - ეროვნული სატყეო კონცეფცია და ვმუშაობთ ტყის კოდექსის კანონპროექტზე. როგორც იცით, ტყის ეროვნული ინვენტარიზაციის პროცესი უკვე დაწყებულია. ჩვენთვის უაღრესად მნიშვნელოვანია ტყის მდგრადი მართვის სისტემის ჩამოყალიბება და ვფიქრობ, ერთიანი ძალისხმევით ამას შევძლებთ“, - განაცხადა ლევან დავითაშვილმა.

როგორც ავსტრიის საგანგებო და სრულუფლებიანმა ელჩმა საქართველოში არად ბენკომ აღნიშნა, საქართველოში ტყეების განვითარების, კონსერვაციისა და აღდგენის კუთხით, განსაკუთრებული ყურადღება უნდა დაეთმოს საზოგადოების ცნობადობის ამაღლებას. დაუშვებელია ტყის გაჩეხვა - განადგურება, რადგან ტყე ყველას ეკუთვნის.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ლევან დავითაშვილმა პროექტი „ტყის მდგრადი მართვა საქართველოში - ფაზა II“ შემაჯამებელი კონფერენცია მისასალმებელი სიტყვით გახსნა.

მინისტრმა მადლობა გადაუხადა „ავსტრიის თანამშრომლობა განვითარებისათვის“ (ADC) და კავკასიის გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანიზაციების ქსელის (CENN) წარმომადგენლებს პროექტის განხორციელებაში შეტანილი წვლილისთვის და საქართველოში ტყის მდგრადი მართვის მნიშვნელობაზე ისაუბრა.

ელჩის განცხადებით, ბოლო შვიდი წლის განმავლობაში, ავსტრიის თანამშრომლობა განვითარებისთვის (ADC) აქტიურად და ნაყოფიერად თანამშრომლობს საქართველოსთან, რაც მომავალშიც გაგრძელდება.

კავკასიის გარემოსდაცვითი არასამთავრობო ორგანიზაციების ქსელის (CENN) აღმასრულებელმა დირექტორმა, ნანა ჯანაშიამ შეხვედრაზე აღნიშნა, რომ პროექტის პირველი ფაზა 2012 წელს დაიწყო და მნიშვნელოვანი როლი ითამაშა საქართველოში ტყის სექტორის განვითარების პროცესში.

კონფერენციაზე, ტყეების მართვის ინსტიტუციურ და ფინანსურ-ეკონომიკურ მოდელთან ერთად, ტყეების საჯარო და ეკოსისტემური მომსახურების გამოყენების შესაძლებლობები განიხილეს. საერთაშორისო და ქართველმა ექსპერტებმა პროექტის ფარგლებში შემუშავებული სატყეო დარგის განვითარების

ინიციატივები წარმოადგინეს.

კონფერენციაზე ასევე წარმოდგენილი იყო ბორჯომის ნახანძრალი ტყეების ნიადაგების აღდგენისა და სტიქიური პროცესების პრევენციის გეგმა, საქართველოს ტყეებში არსებული ბუნებრივი კატასტროფების საფრთხეებისა და ზონირების რუკა, თბილისის ახალი ტურისტული საფეხმავლო მარშრუტი და საგანმანათლებლო პროგრამა მდგრადი განვითარების მიზნების სათემო დონეზე დანერგვისათვის.

„ტყის მდგრადი მართვა საქართველოში - ფაზა II“ შემაჯამებელი კონფერენციის გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე სოლომონ პავლიაშვილი, ეროვნული სატყეო სააგენტოს უფროსი თორნიკე გვაზავა და სექტორის განვითარებაში ჩართული სხვა სახელმწიფო უწყებების, კერძო სექტორის და სათემო ორგანიზაციების წარმომადგენლები ესწრებოდნენ.

ლევან დავითაშვილი აბდელა სროურს შეხვდა

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი ლევან დავითაშვილი გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (UN FAO) ხელთაშუაზღვისპირეთის მეთევზეობის გენერალური კომისიის (GFCM) აღმასრულებელ მდივანს, აბდელა სროურს შეხვდა.

„მადლობას გიხდით თანამშრომლობისთვის. მნიშვნელოვანია, რომ საქართველოში მეთევზეობის დარგის განვითარების ხელშეწყობისთვის გაფორმებული შეთანხმების ფარგლებში, საქართველო მიიღებს ტექნიკურ დახმარებას შავ ზღვაზე მონიტორინგის განხორციელებისთვის საჭირო სპეციალური მონაცემების სახით. ჩვენ ვაფასებთ თქვენს მხარდაჭერას. ჩვენთვის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი საკითხია მეთევზეობის მიმართულებით ეროვნული კანონმდებლობის ევროკავშირის მოთხოვნებთან ჰარმონიზაცია. ვფიქრობ, თქვენთან თანამშრომლობით საქართველოში მეთევზეობის განვითარებაში მნიშვნელოვანი წინსვლა გვექნება“, - განაცხადა ლევან დავითაშვილმა.

შეხვედრაზე მინისტრმა ვრცლად ისაუბრა საქართველოში აკვაკულტურის განვითარების

რებისთვის არსებულ საჭიროებებზე და ყურადღება სპეციალისტების კვალიფიკაციის ამაღლებაზე, მეთევზეობის სექტორში მონაცემთა სისტემის შექმნის საჭიროებაზე, შავ ზღვაზე მონიტორინგის სისტემისა და კონტროლის გაძლიერების მნიშვნელობაზე გაამხილა.

როგორც GFCM-ის აღმასრულებელმა მდივანმა, აბდელა სროურმა განაცხადა, საქართველოს მეთევზეობის სექტორს განვითარების დიდი პოტენციალი გააჩნია და მინისტრს შეთანხმებით გათვალისწინებული ვალდებულებების შესრულებაში სრული მხარდაჭერა აღუთქვა.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში გამართულ შეხვედრას გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის პირველი მოადგილე ნოდარ კერესელიძე ესწრებოდა.

საქართველოსა და გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (FAO) შორის, 2018 წლის დასაწყისში გაფორმდა შეთანხმება, რომლის ფარგლებშიც, საქართველოში მეთევზეობის სექტორისა და აკვაკულტურის განვითარების ხელშეწყობა აქტივობები განხორციელდება.

„გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის შესახებ“ კანონპროექტის განხილვა

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში „გარემოსდაცვითი პასუხისმგებლობის შესახებ“ კანონპროექტის საჯარო განხილვა გაიმართა.

კანონპროექტის საჯარო განხილვას გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი ლევან დავითაშვილი უძღვებოდა.

ლევან დავითაშვილის განცხადებით, აღნიშნული კანონპროექტის შემუშავება, ერთი მხრივ, განპირობებულია საქართველოსა და ევროკავშირის შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმების ვალდებულებით, ხოლო მეორე მხრივ, სახელმწიფოს მიდგომით ქვეყანაში დაინერგოს მაღალი გარემოსდაცვითი პასუ-

ხისმგებლობისთვის ეფექტიანი სისტემა. ახალმა კანონმა გარემოზე ნებისმიერი სახის ზიანის მიყენების პრევენციისა და შერბილების/აღმოფხვრის სამართლებრივი რეგულირება „დამაბინძურებელი იხდის“ პრინციპის შესაბამისად უნდა მოახდინოს, რაც გულისხმობს გარემოს დამიანების შემთხვევაში, მის აღსადგენად საჭირო ღონისძიებების განხორციელებას საქმიანობის განმახორციელებელი სუბიექტის სახსრებით.

ლევან დავითაშვილმა ხაზგასმით აღნიშნა, რომ გადაუდებელ აუცილებლობას წარმოადგენს საზოგადოებაში მკაცრი გარემოსდაცვითი პრინციპის დანერგვა, შემავალბელი ეფექტის მქონე ფინანსური სანქციების დაწესება და ზიანის პრევენციის მექანიზმების ამოქმედება.

კანონპროექტის საჯარო განხილვას მინისტრის მოადგილე ნინო თანდილაშვილი, სამინისტროს სისტემაში შემავალი დარგობრივი უწყებების, საქართველოს პარლამენტის გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების კომიტეტის და არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლები ესწრებოდნენ.

World Health Organization

ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის (WHO) 2018 წლის ანგარიშში ჰაერის დაბინძურებით გამოწვეული სიკვდილიანობის სიდიდის მაჩვენებლით საქართველო 70-ე ადგილზეა

გასულ წელს, აღნიშნული მაჩვენებლით, საქართველო მე-4 ადგილზე მოხვდა, რაც არაბუსტი მონაცემების ანალიზის და მოძველებული სტატისტიკის გამოყენებამ განაპირობა. აღნიშნული მნიშვნელოვანი ცდომილების დაზუსტების მიზნით, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს და სხვა შესაბამის სახელმწიფო უწყებებს აქტიური კომუნიკაცია ჰქონდათ ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციასთან. სამინისტრომ, მონიტორინგის შედეგებზე დაყრდნობით, WHO-ს ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის შესახებ განახლებული და დაზუსტებული ინფორმაცია მიაწოდა; მოხდა ჰაერის დაბინძურებით გამოწვეული სიკვდილიანობის მაჩვენებლის

გამოთვლის მეთოდოლოგიის დაზუსტებაც, რის შედეგადაც, 2018 წელს საქართველო მსოფლიო რეიტინგში 70-ე ადგილს იკავებს. მნიშვნელოვანია, რომ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ არაერთგზის გაუღებულ ინფორმაციის იმის შესახებ, რომ საქართველოში ჰაერის დაბინძურება საგანგაშო არ არის, კომპეტენტური საერთაშორისო ორგანიზაციაც ადასტურებს.

აღსანიშნავია, რომ გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო აქტიურად მუშაობს ატმოსფერული ჰაერის მონიტორინგის ქსელის გაფართოებისა და სხვა ქმედითი ღონისძიებების გატარების მიმართულებით, რათა როგორც დედაქალაქში, ასევე საქართველოს სხვადასხვა რეგიონში, მნიშვნელოვნად გაუმჯობესდეს ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მდგომარეობა.

ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკა ახალი პროექტების განხორციელებას გეგმავს

საქართველოს მხარე ექსპორტ-იმპორტი აქვს აგროსფეროში, ძირითადად ღვინის და სპირტიანი სასმელების მიმართულებით. ჩინეთში ძალიან დიდი პერსპექტივა გვაქვს ღვინის ექსპორტის გაზრდის და ჩვენ ვმუშაობთ ამ მიმართულებით”, - აღნიშნა იური ნოზაძე.

საქართველოს და ჩინეთის მხარეებმა მეცხოველეობის დარგში თანამშრომლობაზე გაამხვილეს ყურადღება. ჰუნანის სოფლის მეურნეობის ჯგუფმა საქართველოში მეღვინეობის მიმართულებით ინვესტიციების განხორციელების სურვილი გამოთქვა.

მხარეებმა სოფლის მეურნეობის სფეროში ქართველი ფერმერების ჩინეთში გადამზადების საკითხებზეც იმსჯელეს.

აღსანიშნავია, რომ საქართველოსა და ჩინეთის სახალხო რესპუბლიკას შორის არსებული ტექნიკური თანამშრომლობის პროექტის ფარგლებში ჩინეთის ჰუნანის სოფლის მეურნეობის ჯგუფმა სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის კუთვნილი 5 ჰექტარამდე მიწის ფართობზე, ახალი ტექნოლოგიებით აღჭურვილი მზისა და ერთსივრციანი 6 დიდი და 27 პატარა სათბურები ააშენა, რომელიც სამეცნიერო დანიშნულებისაა. ამავე პროექტის ფარგლებში გადამზადების კურსი საქართველოსა და ჩინეთში 500-მდე ქართველმა ფერმერმა და დაინტერესებულმა პირმა გაიარა. პროექტის ღირებულება 20 მილიონ იუანს (3 მილიონი ამერიკული დოლარი) შეადგენს.

ENPARD-ის ფარგლებში ორი ფართომასშტაბიანი პროექტის განხორციელება დაიწყო

ევროკავშირმა და საქართველოს მთავრობამ, სოფლის მდგრადი განვითარების მხარდასაჭერად, სოფლის მეურნეობისა და სოფლის განვითარებისათვის ევროპის სამეზობლო (ENPARD) პროგრამის ფარგლებში, ორი ფართომასშტაბიანი პროექტის განხორციელება დაიწყო.

შეხვედრას ევროკავშირის ელჩი საქართველოში იანუშ ჰერმანი და გაეროს მუდმივი კოორდინატორი ნილ სკოტი ესწრებოდნენ.

„ევროკავშირთან ასოცირებისა და ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი საავტორო სივრცის შესახებ შეთანხმებები კარს უხსნიან საქართველოში წარმოებულ პროდუქციას ევროკავშირის ბაზრისკენ. სოფლის განვითარების შედეგად საქართველოს მოსახლეობა უკეთ შესძლებს ამ პოტენციალის გამოყენებას,“ - განაცხადა ევროკავშირის სამეზობლო პოლიტიკისა და გაფართოების შესახებ მოლაპარაკებათა საკითხებში გენერალურმა დირექტორმა ქრისტიან დანიელსონმა.

„ევროკავშირის მხარდაჭერა მართლაც უპრეცედენტოა. უკვე განხორციელდა ორი ფაზა და მესამე ფაზაზე გადავდივით. მესამე ეტაპის მთავარი აქცენტი არამხოლოდ სოფლის მეურნეობის განვითარების ხელშეწყობაა არამედ მოიცავს არა სასოფლო-სამეურნეო აქტივობებსაც, მაგალითად როგორც არის ტურიზმის განვითარება. ჯამში, სამივე

ფაზა ევროკავშირის დახმარებისა არის უპრეცედენტოდ დიდი და ის თითქმის 500 მილიონი ლარია“, - განაცხადა ნოდარ კერესელიძემ.

22 მილიონი ევროს ღირებულების პროექტები სოფლის მდგრადი განვითარების სხვადასხვა მიმართულებას მოიცავს.

პროექტის „FAO-ს ხელშეწყობა საქართველოს სოფლის მეურნეობის სექტორის მიმართ ENPARD-3-ის ფარგლებში“ ბიუჯეტი 12 მილიონ ევროს შეადგენს. პროექტი უშუალო დახმარებას გაუწევს სოფლად მცხოვრებ მოსახლეობასა და ფერმერებს და ხელს შეუწყობს საქართველოსა გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სოფლის მეურნეობის პოლიტიკის შემუშავებაში.

პროექტის „ENPARD-3: სოფლის განვითარების გაუმჯობესება“ ბიუჯეტი 10 მილიონი ევროა. მისი მიზანია აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობების მხარდაჭერა სოფლის განვითარების პოლიტიკის საკითხებში. ორივე პროექტი სრულადაა დაფინანსებული ევროკავშირის მიერ და 5 წლის მანძილზე გაგრძელდება. პროექტები განხორციელდება ENPARD პროგრამის ფარგლებში, რომელიც ხელს უწყობს საქართველოს სოფლის განვითარებას, სიღარიბის შემცირებას და სოფლად მცხოვრები მოსახლეობის ეკონომიკური და სოციალური შესაძლებლობების გაზრდას.

250 000 დოლარი - ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის კონსერვაციის ხელშეწყობის ხელშეკრულება

ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციაში, გარემოს დაცვის და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და გლობალური კონსერვაციის ფონდს (GC) შორის, საგანტო ხელშეკრულება გაფორმდა.

ხელშეკრულების თანახმად, ფონდი ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის მხარდასაჭერად, 3 წლის განმავლობაში, 250 000 დოლარს დახარჯავს.

„ვფიქრობთ, რომ ეს ტექნიკური დახმარება, რომელსაც ვიღებთ გლობალური კონსერვაციის ფონდისგან, დიდი შენაძენია დაცული ტერიტორიების სააგენტოსთვის და რეინტერესებისთვის. ეს საშუალებას მისცემს ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციას, უკეთ შეასრულოს მასზე დაკისრებული მოვალეობა“, - განაცხადა გარემოს დაცვის და

სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილემ, გიორგი ხანიშვილმა.

თანამშრომლობის მიზანია ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ბიომრავალფეროვნების დაცვა და მართვის ეფექტურობის უზრუნველყოფა. ხელშეკრულება ითვალისწინებს ფინანსურ და ტექნიკურ მხარდაჭერას, რაც გულისხმობს ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის შესაბამისი აღჭურვილობით უზრუნველყოფას, რაც ხელს შეუწყობს პარკის ტერიტორიაზე პატრულირების სისტემის გაუმჯობესებას, ბუნებრივი რესურსების უკეთ დაცვასა და ეფექტურ მართვას.

ხელშეკრულებას ხელი მინისტრის მოადგილე გიორგი ხანიშვილმა დაცული ტერიტორიების სააგენტოს თავმჯდომარე ვალერიან მჭედლიძემ და ფონდის ხელმძღვანელმა ჯეფ მორგანმა მოაწერეს.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა ლევან დავითაშვილმა ტიტულოვან ქართველ სუმოისტს, ლევან გორგაძეს „დუგლაძეების ღვინის კომპანიის“ დირექტორ ზაზა დუგლაძესთან ერთად უმასპინძლა.

ლევან დავითაშვილი ტოჩინოშინთან ერთად იაპონელ ჟურნალისტებს ქართული ღვინის პოპულარიზაციის მნიშვნელობაზე ესაუბრა. ტრადიციული ქვევრის ღვინის დაგემოვნების პარალელურად, ტოჩინოშინმა და ლევან დავითაშვილმა იაპონიასა და საქართველოს შორის ეკონომიკურ და კულტურულ ურთიერთობებში, ქართული ღვინის მნიშვნელობაზე გაამახვილეს ყურადღება.

პირველ ქართველ ოქვს ლევან დავითაშვილმა არაერთი წარმატებული ორთაბრძოლა მიუღოცა და მომავალში კიდევ ბევრი ბრწყინვალე გამარჯვება უსურვა.

„2017 წლიდან ჩვენ იაპონია გამოვაცხადეთ ერთ-ერთ ძალიან საინტერესო სამიზნე ბაზრად, როგორც ქართული ღვინისთვის, ასევე ქართული სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტებისთვის. თუმცა, ყველაფერ ამას სჭირდება ცნობადობა და ამისთვის მნიშვნელოვანია, იაპონელებს ჩვენი კულტურა გავაცნოთ, რაზეც მიმდინარეობს რეგულარული მუშაობა. ვფიქრობ, ქართველი სუმოს მოჭიდავეების მიერ შეტანილი წვლილი საქართველოს ცნობადობის შესაქმნელად შეუფასებელია, ამისთვის დიდი მადლობა მინდა გადავუხადო ლევან გორგაძეს ტოჩინოშინს და ლევან ცაგურიას, რომელმაც თავის დროზე საქართველოს ცნობადობის ამაღლებისთვის განსაკუთრებული როლი ითამაშა და საქართველოს სახელი გაუთქვა. ეს ნამდვილად დაეხმარება ჩვენი ქვეყნისა და ჩვენი პროდუქტის პოპულარიზაციას“, - განაცხადა ლევან დავითაშვილმა.

საქართველო-იაპონიის თანამშრომლობის მნიშვნელობასა და სამომავლო ურთიერთობებზე ისაუბრა იაპონიის ელჩმა საქართველოში, რომელიც ცნობილ ქართველ სუმოისტთან შეხვედრაზე იმყოფებოდა. ტადაჰარუ უეჰარამ ხაში გაუსვა ასევე, საქართველოს პოპულარობის ზრდას იაპონიაში, რაშიც მისი თქმით, დიდი წვლილი ტოჩინოშინმა შეიტანა.

„ეს კვირა არის მნიშვნელოვანი იაპონელი ხალხისთვის. ჩვენ უმასპინძლობთ ტოჩინოშინს საქართველოში. მსურს მას მადლობა გადავუხადო. მისი დამსახურებით, საქართველო უფრო

და უფრო პოპულარული ხდება იაპონიაში. აღსანიშნავია, ქართული ღვინო, რომელიც საუკეთესოა. საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი ფანტასტიური პიროვნებაა. ვარ ძალიან ბედნიერი, მივიღე უამრავი ელექტრონული შეტყობინება იაპონელი მეგობრებისგან, სადაც ნათლად ჩანდა, თუ რაოდენ მნიშვნელოვანია ტოჩინოშინი და საქართველო იაპონიისთვის“, - აღნიშნა ტადაჰარუ უეჰარამ.

სტუმრებმა ქართული ტრადიციული ქვევრის ღვინო დააგემოვნეს და ქართული სუფრის ტრადიციებით აღნიშნეს ქართველი სუმოისტის სტუმრობა საქართველოში. ტოჩინოშინმა ჩურჩხელებიც ამოავლო და თავად დააცხო შოთის პურები.

სარა ებოტი, დიდი ბრიტანელი ღვინის მაგისტრი, ღვინის ეროვნული სააგენტოს კონტრაქტორი კომპანია „Swirl Wine Group“-ის ხელმძღვანელი სარა ებოტი ღვინის პროფესიონალების ჯგუფთან ერთად საქართველოს ეწვია.

ღვინის ეროვნული სააგენტო სარა ებოტის მარკეტინგულ კომპანიასთან „სვირლ ვაინგრუფ“ 2017 წლიდან თანამშრომლობს. ქართული ღვინის პოპულარიზაციისა და საექსპორტო პოტენციალის გაზრდის მიზნით, ბრიტანელი პროფესიონალების წინაშე ქართული ღვინის წარდგენა ძალიან მნიშვნელოვანია, რადგან ბრიტანეთი მსოფლიოში ერთ-ერთი ყველაზე დიდი იმპორტიორი და ღვინის მომხმარებელი ქვეყანაა.

ტურის ფარგლებში ღვინის პროფესიონალები - სომელიეები, რესტორატორები, იმპორტიორები და მედიის წარმომადგენლები, ესტუმრნენ შემდეგ ღვინის კომპანიებსა და მცირე მარნებს: „ორგო“, „მეღვინეობა შუმი“, „კახური ღვინის მარანი“, „კახა ჯოტიაშვილის მარანი“, „ბაბანეურის მარანი“ და „ლაგვინარი“, სადაც მათ დააგემოვნეს სხვადასხვა სტილის ღვინოები, გაეცნენ ქართული ღვინის დაყენების ტექნოლოგიას.

სარა ებოტის ინფორმაციით, ბრიტანეთში

ქართულ ღვინოზე ინტერესი მზარდია.

„ჩვენს სტუმრებს სურთ გაიცნონ ქართული ღვინის მრავალფეროვნება. ჩვენ მოვინახულეთ შედარებით მცირე მენარმეები, რომლებიც ქვევრის ღვინოს ამზადებენ, ასევე ვხვდებით შედარებით მსხვილ მენარმეებს, სადაც უფრო მეტი სახეობის ღვინო მზადდება. ჩვენ შევხვდით მეღვინეებს და ღვინის ქარხნების მფლობელებს, რომლებმაც უამრავი ინფორმაცია გავგიზიარეს და დაგვაგემოვნებინეს არაჩვეულებრივი ღვინოები. მივიღეთ ქართული სტუმართმოყვარეობის გამოცდილება, რომელიც გულგრილს ვერავის დატოვებს“ - აღნიშნა სარა ებოტმა.

კომპანიის „კახური ღვინის მარანი“ მთავარი მეღვინის, თემურ გონჯიშვილის თქმით, სტუმრებზე, სხვა ღვინოებთან ერთად, განსაკუთრებული შთაბეჭდილება ქვევრის ღვინოებმა მოახდინა.

„სტუმრებმა ძალიან დიდი ინტერესი გამოხატეს ქართული ღვინის მიმართ - სვამდნენ ძალიან სპეციფიკურ შევსებებს, ქართული ღვინის შესახებ ყველაფერი აინტერესებდათ. მათში ძალიან დიდი მოწონება დამსახურა ქვევრის ღვინოებმა. ჩვენი სურვილია, რომ ყოველთვის, როდესაც ქართულ ღვინოზე ვისაუბრებთ, ის ყოველთვის ასოცირდებოდეს ხარისხთან. ჩვენი საქმიანობის მიმართულებაც სწორედ ხარისხის უზრუნველყოფაა, რაც დღევანდელმა დღემაც დაადასტურა“ - აღნიშნა თემურ გონჯილაშვილმა.

ტურის დასასრულს ბრიტანელი სტუმრები სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის ჯილაურას სანერგე მეურნეობას ეწვივნენ, სადაც გაეცნენ ქართული ვაზის ადგილობრივი ჯიშების მრავალფეროვნებას და დააგემოვნეს იშვიათი ქართული ვაზის ჯიშებისგან დამზადებული ღვინოები.

მიმდინარე წლის 5 თვის მონაცემებით, საქართველოდან დიდ ბრიტანეთში ექსპორტირებულია 45,2 ათასამდე ბოთლი ღვინო, რაც 109%-ით აღემატება გასული წლის ანალოგიური პერიოდის მეჩვენებელს.

საქართველოს სომელიეთა ასოციაციისა და სსიპ ღვინის ეროვნული სააგენტოს ორგანიზებით, საერთაშორისო სომელიეთა ასოციაციის 49-ე ყოველწლიური გენერალური ასამბლეა საქართველოში პირველად გაუმართა

ღონისძიება რამდენიმე დღე გაგრძელდა და მის ფარგლებში საუკეთესო ქვევრის ღვინოების თემატური დეგუსტაცია, საფერავის ძირითადი მახასიათებლების დადგენის საერთაშორისო სესია, მასტერ-კლასი ქართულ ღვინოზე, პროფესიული დეგუსტაცია „სრულიად საქართველოს საუკეთესო ღვინოები ერთ სივრცეში“, ნანა ჯორჯაძის ფილმის „ღვინის ნულოვანი მერიდიანი“ ეროვნული პრემიერა და სხვა ღონისძიებები გაიმართა.

საერთაშორისო სომელიეთა ასოციაციის პრეზი-

დენტი ანდრეს როზბერგმა პრეს-კონფერენციაზე განაცხადა, რომ აღნიშნული ფორუმი საუკეთესო შესაძლებლობაა ქართული ღვინისა და მისი კულტურის გასაცნობად. „გენერალური ასამბლეის ფარგლებში ჩვენ რამდენიმე დღეს გავატარებთ საქართველოში, რათა გავიგოთ უფრო მეტი საქართველოს, ქართული ღვინისა და სამზარეულოს შესახებ. ძალიან მნიშვნელოვანი ღონისძიებაა ქართული ღვინის მასტერ-კლასი, რაც ემსახურება ქართული ღვინის შესახებ ცოდნის გაუმჯობესებას. ამ მასტერ-კლასს დაესწრებიან ქართველი სომელიეები, რაც ძალიან მნიშვნელოვანია გამოცდილებისა და ცოდნის გაზიარებისთვის“ - აღნიშნა მან.

საქართველოს სომელიეთა ასოციაციის პრეზიდენტის, შალვა ხეცურიანის თქმით, საქართველო დიდი ხანია ემზადებოდა ამ პრესტიჟული ღონისძიების მასპინძლობისთვის.

„ჩვენს ქვეყანას კიდევ ერთხელ ეძლევა ასეთი შეთხვევა, რომ ის ადამიანები, ვინც პირადად იღებენ გადაწყვეტილებას ღვინის ახალი ტრენდების ჩამოყალიბებაში, ადგილზე გაეცნობიან ქართული ღვინის უსაზღვრო შესაძლებლობებს. მოხარულები ვართ, რომ საქართველოს სომელიეთა ასოციაციის და თბილისის ღვინის სკოლას, რომლებიც უკვე 15 წელია ცდილობს ღვინის მაღალი კულტურის ჩამოყალიბებას საქართველოში, ასეთი მაღალი რანგის ღონისძიების მასპინძლობის პატივი ერგო“ - აღნიშნა შალვა ხეცურიანმა.

როგორც ღვინის ეროვნული სააგენტოს თავმჯდომარის მოადგილემ ანდრო ასლანიშვილმა განაცხადა, ასამბლეის საქართველოში გამართვა კიდევ ერთი აღიარება იმისა, რომ საქართველო დღესაც ღირსეულ ადგილს იკავებს განვითარებული მეღვინეობის ქვეყნების გვერდით. „სომელიეთა ინსტიტუტი არის უმნიშვნელოვანესი საკომუნიკაციო არხი, რათა კიდევ უფრო გაიზარდოს ქართული ღვინის ცნობადობა. მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნიდან ჩამოსულ 80-ზე მეტ პროფესიონალს შესაძლებლობა ეძლევა ადგილზე დააგემოვნოს ქართული ღვინო და გაეცნოს მისი დამზადების უნიკალურ მეთოდებს, კულტურასა და ტრადიციებს. ასამბლეის მრავალფეროვანი პროგრამა ჩვენი ქვეყნის სტუმრებისთვის თვალსაჩინო გახდის ქართული ღვინის კულტურის რვაათასწლიან ისტორიას.“ - აღნიშნა ღვინის ეროვნული სააგენტოს თავმჯდომარის მოადგილემ.

პრეს-კონფერენციის დასრულების შემდეგ, მსოფლიოში წამყვან აქსესუარების ბრენდს „რიდელი“ და „მარანი ხეცურიანს“ შორის ურთიერთთანამშრომლობის მემორანდუმი გაფორმდა. კომპანია „რიდელთან“ მრავალწლიანი თანამშრომლობის შედეგად, რამდენიმე წლის წინ შეიქმნა „რიდელის“ საფერავის ბოკალი, რომელიც გაყიდვაში ჩაეშვა მსოფლიოს წამყვან ქვეყნებში. მემორანდუმის ფარგლებში მხარეები სამომავლოდ ქართული ღვინის პოპულარიზაციისთვის რამდენიმე პროექტს განხორციელებას გეგმავენ.

2018 წლის გენერალური ასამბლეის ჩატარების უფლება საქართველოს სომელიეთა ასოციაციამ რამდენიმე წლის წინ მოიპოვა. საერთაშორისო სომელიეთა ასოციაცია დაარსდა 1969 წელს საფრანგეთში და აერთიანებს მსოფლიოს 62 ქვეყნის სომელიეთა ეროვნულ ასოციაციებს. საქართველოს სომელიეთა ასოციაცია მათ რიცხვს 2014 წელს შეუერთდა. ყოველწლიურად საერთაშორისო სომელიეთა ასოციაცია მართავს გენერალურ ასამბლეას, სადაც იკრიბებიან წევრი ქვეყნების სომელიეთა ასოციაციების პრეზიდენტები, ღვინის ჟურნალისტები, ბაიერები და ღვინის სფეროს სხვა წარმომადგენლები.

ქვეყნის (საქართველო, საფრანგეთი, იტალია, ესპანეთი, პორტუგალია, ავსტრია, აშშ, გერმანია, უნგრეთი, უკრაინა, სომხეთი და რუსეთი) 150-მდე კომპანიამ მიიღო მონაწილეობა.

WinExpo Georgia რეგიონში სფეროს ერთ-ერთი უმსხვილესი გამოფენაა, რომელიც ფოკუსირებულია ღვინოზე, ალკოჰოლურ სასმელებზე და მათი წარმოებისთვის საჭირო მასალებსა და მომსახურებებზე.

გამოფენის ფარგლებში, ღვინის მე-10 საერთაშორისო კონკურსი ჩატარდა. საერთაშორისო ჟიურის წევრებმა „ტროფის“, ოქროს, ვერცხლისა და ბრინჯაოს მედალოსანი ღვინოები რამდენიმე კატეგორიაში გამოავლინეს. კონკურსზე 60 კომპანიის 250-მდე ნიმუში იყო წარდგენილი. ჟიურის თავმჯდომარე, ღვინის მაგისტრი დიდი ბრიტანეთიდან ტიმ ატკინი იყო. გამარჯვებული ღვინოების დაჯილდოება გამოფენის გახსნის დღეს - 14 ივნისს გალა ვახშამზე გაიმართა.

გამოფენა ტრადიციულად საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსა და ღვინის ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით ტარდება.

გამოფენის ფარგლებში იმართება ასევე თემბაქური ღვინის დღეები: „ღვინის მომავალი“ - ტიმ ატკინი, 10 საერთაშორისო კონკურსის ჟიურის თავმჯდომარე; ჩინეთის ბაზარზე შეღწევის გზები - ფუნიე ვოლკერი, ღვინის მე-10 საერთაშორისო კონკურსის ჟიურის წევრი; ქართული ღვინის გამაგვლეჯი 2018 - ღვინის მწერალი მალხაზ ხარბეღია.

ქართული ქვევრები კანადაში გაიგზავნა

საქართველოდან კანადაში 55 ცალი ქვევრი გაიგზავნა, რომელიც ქალაქ ვანკუვერში განთავსდება. კანადელი რესტორნის მუპატრონე პასკალ როის (Pascal Roy) საქართველოდან ქვევრების გატანაში მეღვინე სანდრო მილორავა დაეხმარა. ქვევრები დასავლეთ საქართველოშია დამზადებული და ამჟამად გზაშია. მილორავას განცხადებით, ქვევრები კანადაში ივნისის ბოლომდე ჩავა. ქვევრების მოცულობა 50-დან 1000 ლიტრამდეა. ისინი ჭიათურის მუნიციპალიტეტში სოფელ მანდაეთში მექვევრე

იმედა გოგოლაძემ დაამზადა.

პასკალ როი პირველ ეტაპზე ქვევრებში ადგილობრივი ჯიშის ყურძენს დანერავს, თუმცა იგი სამომავლოდ რეაქტიულის გაშენებას გეგმავს.

პასკალ როი გასული წლის შემოდგომაზე სტუმრად იმყოფებოდა საქართველოში. მას მასპინძლობა კახეთში ღვინის კომპანიამ „მარანი მილორავა“ გაუწია, სადაც კანადელმა სტუმარმა რთველის პროცესშიც მიიღო მონაწილეობა.

ქვევრის ღვინის დაყენების ქართულ ტრადიციულ მეთოდს 2013 წელს იუნესკოს (UNESCO) არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლის სტატუსი მიენიჭა, რაც ამ მეთოდის უნიკალურობაზე მიუთითებს და გზავნილია მთელი მსოფლიოსთვის, რომ ღვინო უძველესი ქართული კულტურის შემადგენელი ნაწილია.

ამ ეტაპზე ცალკეული მეღვინეები ქართულ ქვევრში ღვინოს იტალიაში, აშშ-ში, საფრანგეთში, ესპანეთში, იაპონიაში, სლოვენიაში და სლოვაკეთში აწარმოებენ.

ქვევრის ღვინის მეორე საერთაშორისო კონკურსის დაჯილდოება

ასოციაცია „ქართული ღვინო“-ს ინიციატივით და ორგანიზებით, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს და ღვინის ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით, 2018 წლის 28 ივნისს, ქვევრის ღვინის მეორე საერთაშორისო კონკურსის დაჯილდოების ცერემონია გაიმართა. 2018 წლის გამარჯვებულ 40 კომპანიას და ღვინის 80 ნიმუშს ოქროს და ვერცხლის დიპლომები გადაეცაო.

დაჯილდოების ცერემონია საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ლევან დავითაშვილმა, აბბა ალავერდელმა მიტროპოლიტმა დავითმა და ასოციაცია „ქართული ღვინო“-ს აღმასრულებელმა დირექტორმა თინა კუმეღმა გახსნეს.

ღონისძიებას ესწრებოდნენ როგორც ღვინის სექტორის წარმომადგენლები და კონკურსში მონაწილე ყველა კომპანია ასევე საერთაშორისო ორგანიზაციების წარმომადგენლები და შვეიცარიის ელჩი ლუკას ბეგლინიერი.

კიდევ ერთხელ ვულოცავთ გამარჯვებულ კომპანიებს და მადლობას ვუხდით თითოეულ მონაწილეს!

ქართული ღვინის წარდგენა იაპონიის ქალაქ უცუნომიაში

იაპონიის ქალაქ უცუნომიაში (ტოტიგის პრეფექტურის ადმინისტრაციული ცენტრი) ქართული ღვინის დეგუსტაცია-სემინარი გაიმართა, რომელსაც ღვინის ეროვნული სააგენტოს კონტრაქტორი მარკეტინგული კომპანია „Red Bridge“-ის ხელმძღვანელი, ღვინის მაგისტრი კენიჩი ოჰაში და იაპონელი ტოპ-სომელიე მოტოკი ოკუმი უძღვებოდნენ. ღონისძიებას 50-მდე სტუმარი დაესწრო: დისტრიბუტორები, რესტორნებისა და სავაჭრო ქსელების წარმომადგენლები.

სემინარზე წარმოდგენილი იყო 6 ქართული ღვინის მწარმოებელი კომპანიის ღვინოები: „შატო მუხრანი“ - რეაქტიული, „თელედა/ორგო“ - რეაქტიული, „შუმი/ხაზი იბერიული“ - მწვანე, „შალაური - მწვანე“, „შალაური - საფერავი“ და „შუმი/ხაზი იბერიული“ - მუკუზანი. სემინარის დასრულების შემდეგ, სტუმრებს შესაძლებლობა მიეცათ დაეგემოვნებინათ კიდევ 20-მდე დასახელების ქართული ღვინო.

აღსანიშნავია, რომ კენიჩი ოჰაში ყოველ ღონისძიებაზე საუბარს პირველი ქართველი ოქვიით, პროფესიონალი სუმოსიტო ტოჩინოშინით (ლევან გორგოძე) იწყებს, რაც იაპონიაში საქართველოს და ქართული ღვინის ცნობადობას საგრძნობლად ზრდის.

როგორც ღონისძიების დასასრულს მოტოკი ოკუმომ განაცხადა, იაპონელ მომხმარებელს ეძლევა დააგემოვნოს უნიკალური სტილის ქართული ღვინოები, რომლებიც განსხვავდება ყველა სხვა ქვეყნის ღვინოებისგან ხასიათით, მრავალფეროვნებით და დამზადების უნიკალური ქართული მეთოდებით. იაპონელი სომელიე მიიჩნევს, რომ ქართული ღვინოები კარგად ეხამება სხვადასხვა ხაზის სპეციფიკურ საკვებს. სტუმრებზე განსაკუთრებული შთაბეჭდილება ქართულმა ბრენდმა და წითელმა ნახევრადტკბილმა ღვინოებმა მოახდინა.

კენიჩი ოჰაშის ინფორმაციით, სტუმართაგან 14-მა უკვე გამოთქვა მზადყოფნა, რომ ქართული ღვინო დაამატოს საკუთარი გაყიდვების სიას.

იაპონია ქართული ღვინის ერთ-ერთი სტრატეგიული ბაზარია, სადაც მიმდინარე წლის 5 თვის მონაცემებით ექსპორტირებულია 98 ათასზე მეტი ბოთლი ღვინო, რაც 186%-ით აღემატება გასული წლის ამავე პერიოდის მაჩვენებელს.

WINEXPO GEORGIA-2018

ღვინისა და ალკოჰოლური სასმელების მე-11 საერთაშორისო გამოფენა WinExpo Georgia-2018 დღეს საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილემ, გიორგი ხანიშვილმა გახსნა. მან მადლობა გადაუხადა კომპანია „Expo Georgia“-ს, რომელიც უკვე მე-11 წელია ორგანიზებას უკეთებს აღნიშნულ გამოფენას.

„დღევანდელი გამოფენა დიდ შესაძლებლობას აძლევს ქართული ღვინით დაინტერესებულ მოხმარებელს საუკეთესო ღვინოებისა და ალკოჰოლური სასმელების დასაგემოვნებლად. ამასთან, მენარმეებისთვის WinExpo არის შესანიშნავი შესაძლებლობა, გაეცნონ საქართველოსა და მთელი მსოფლიოს ღვინის სექტორის განვითარების ტენდენციებსა და სიახლეებს, იმ ისტორიულ-ტრადიციულ ღვინოებზე, რომელიც ქართულ ღვინოს გააჩნია“, - აღნიშნა გიორგი ხანიშვილმა.

გამოფენის მონაწილეებს ღვინის ეროვნული სააგენტოს თავმჯდომარის მოადგილე ანდრო ასლანიშვილი მიესალმა.

„ჩვენ ვიქნებით ყველა იმ ღონისძიების მხარდამჭერი, რაც მევენახეობა-მეღვინეობის დარგის განვითარებას შეუწყობს ხელს. ეს გამოფენა მნიშვნელოვანია ქართული ღვინის ცნობადობის გაზრდისთვის. კონკურსის ჟიურის წევრები არიან მსოფლიოში აღიარებული ღვინის ექსპერტები, სპეციალისტები და ღვინის ჟურნალისტები. მათი შეფასებები და აღიარება ხელს შეუწყობს ქართული ღვინის პოპულარიზაციას საერთაშორისო ბაზარზე“, - აღნიშნა ანდრო ასლანიშვილმა.

გამოფენა სამი დღე გაგრძელდა და მასში 12

ბოლნური ღვინოები

ქვემო ქართლი საქართველოს მეღვინეობის ერთ-ერთი გამორჩეული რეგიონია. ამ მხარეში განსაკუთრებით აღსანიშნავია ბოლნისის მუნიციპალიტეტი, სადაც, დღეისთვის, 25 ღვინის მცირე მარანი აწარმოებს ქვევრში ღვინოს.

დიდი ქართველი ისტორიკოსი და საზოგადო მოღვაწე ივანე ჯავახიშვილი თავის ნაშრომებში ხშირად მოიხსენიებს ბოლნისის რეგიონს როგორც მევენახეობისა და მეღვინეობის ძლიერ კერას. ბოლნურ ღვინოებს ქართული ტრადიციული წესით, ქვევრებში აყენებდნენ, რასაც ნასახლარებში აღმოჩენილი უამრავი არტეფაქტც მონშობს. 1818 წელს, ბოლნისში გერმანელების ჩამოსახლება, კასრში დაყენებული ღვინის კულტურა შეიტანა. ვენახებისა და ღვინის რაოდენობა იმდენად დიდი იყო, რომ 1908 წელს საბრუნველ სპირტის მწარმოებელი ქარხანა აშენდა. მეოცე საუკუნის 20-იან წლებში, ბოლნისის ღვინის ქარხანა, ყოველწლიურად, 35-37 ათას ტონა ყურძენს ამუშავებდა. გერმანელების სამშობლოში დაბრუნების შემდეგ, უკვე 70 წელზე მეტი გავიდა. ბოლნისელები აგრძელებენ მეღვინეობას, ხოლო უკვე 3 წელია, ტრადიციული ქართული წესით, ქვევრში აყენებენ ღვინოს.

ამ რეგიონში ყველაზე მეტად გავრცელებულია ყავისფერი და შავმიწა ნაიდაგები, თიხის მაღალი შემცველობით, ასევე კირით მდიდარი ნემომპალა-კარბონატული ნაიდაგებით, რაც საუკეთესოა ვაზისთვის.

დღეს არსებული მცირე საოჯახო მარანები სისტემატურად იღებენ მონაწილეობას ღვინის სხვადასხვა ფესტივალსა და გამოფენაში, ცდილობენ ღვინის ბაზარზე საკუთარი სეგმენტის დაიკავონ. ღვინის ეროვნული სააგენტოს მხარდაჭერით, ბოლნური ღვინო არაერთ გამოფენა-დეგუსტაციაზე იყო წარმოდგენილი როგორც საქართველოში, ისე მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყანაში.

ადგილობრივი ხელისუფლებისა და კერძო კომპანიების მხრიდან, აქტიურად მიმდინარეობს ბოლნური ღვინის პოპულარიზაცია, ბოლნისში მეღვინეობისა და ღვინის ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა.

ბოლნისის წმინდა პეტრე და პავლე მოციქულების სახელობის მონასტრის მიმდებარე მთის ფერდობზე ჩატარდა გრანდიოზული სამუშაო ვაზის გაშენების მიზნით, განხორციელდა ელიას მთის კალთების დატერასება, სადაც ივინის დასაწყისში ვაზის დარგვის ცერემონია გაიმართა. ამ ტერესაზე ჯამში 10 ათასი ძირი სხვადასხვა ჯიშის ვაზი დაირგვება.

ამავე დღეს, წმინდა პეტრე და პავლე მოციქულების სახელობის მონასტრის ტერიტორიაზე, საოჯახო მეურნეობების მიერ წარმოებული ღვინის დეგუსტაცია გაიმართა. დეგუსტაციაზე 20 საოჯახო მარნის 40 სახეობის ღვინო იქნა წარმოდგენილი.

ბოლნისის მუნიციპალიტეტს განსაკუთრებით

დიდი პოტენციალი გააჩნია ღვინის ტურიზმის განვითარების კუთხით. ქალაქი ბოლნისი გერმანელების მიერ დაარსებული ქალაქია, სადაც შემორჩენილია გერმანული სახლები უნიკალური სარდაფებით, წლის განმავლობაში გერმანულ მარნებში ტემპერატურა 14-18 გრადუსს აღწევს. სწორედ ამ სარდაფებში ხდება ბოლნისური ღვინოების დაყენება, რომლებიც განსაკუთრებული გემოვნური თვისებებითა და არომატებითაა გამორჩეული და პოპულარობას დღითიდღე იძენენ. ყოველწლიურად იზრდება ბოლნისში საოჯახო მარნების რაოდენობა. თუკი რამდენიმე წლის წინ აქ ქვევრის ღვინოს წარმოება არ ხდებოდა, ახლა სურათი რადიკალურად იცვლება, რაც ბოლნისის ეკონომიკური განვითარებისთვის ნამდვილად მნიშვნელოვანია. ადგილობრივი ხელისუფლება მაქსიმალურად უწყობს ხელს ბოლნისში მეღვინეობის განვითარებას, ასევე აღსანიშნავია ტურისტული ინფრასტრუქტურის მონესრიგებასთან დაკავშირებული გეგმები, ბოლნისი ხომ ისტორიული ძეგლების სიმრავლითა და ლამაზი ბუნებით გამოირჩევა.

ღვინის ეროვნული სააგენტოს კონტრაქტორი „Tastingworks“-ის ხელმძღვანელი, ამერიკელი ღვინის მაგისტრი ლიზა გრანიკი ბოლნური ღვინოების შესახებ დაწერს იმ წიგნშიც, რომელზეც ამჟამად მუშაობს და რომელიც ქართული ღვინოსა და მის კულტურას მიეძღვნება.

„უკვე რვა ათასი წელია, ადრეული ნეოლითის ხანიდან დღემდე, საქართველოში ქვევრებს ღვინით ავსებენ, საქართველო ღვინის სამშობლოა, რასაც მისი მრავალფეროვანი ლანდშაფტი განაპირობებს, ღვინის ხარისხით ცნობილ რეგიონთა სიაში ქვემო ქართლი და კონკრეტულად ბოლნისიც მოიაზრება.

მე ვიმედოვნებ, რომ დავწერ პირველ წიგნს საქართველოს ღვინოების შესახებ და მასში აუცილებლად იქნება შესული ინფორმაცია ბოლნისის ქვევრის ღვინოებზე. თქვენ გაქვთ ყველაფერი იმისთვის, რომ წარმატებით გაიტანოთ ბოლნისური ღვინოები საერთაშორისო გამოფენებზე“, - ასე შეაფასა ლიზა გრანიკმა ღვინოები ბოლნისური მარნების სტუმრობის შემდეგ.

ლიზა გრანიკის თქმით, ბოლნისი განსაკუთრებული რეგიონია და მისი ღვინო მსოფლიოსთვის მალე ცნობილი გახდება. წიგნში ასახული იქნება საქართველო როგორც ღვინის სამშობლო და ის უძველესი და თანამედროვე ტექნოლოგიები, რასაც ლიზა გრანიკი საქართველოს რეგიონებში ეცნობა.

ბოლნური ღვინოები უკვე სხვადასხვა კონკურსში გამარჯვებულებიცაა. თბილისში 14-16 ივნისს გამართულ ღვინისა და ალკოჰოლური სასმელების საერთაშორისო გამოფენაზე Win-Expo მეღვინეთა გაერთიანება „ბოლნური ღვინო“ 15-მდე საოჯახო მარნის ღვინით იყო წარმოდგენილი. გამოფენის ფარგლებში გამართულ მე-10 საერთაშორისო კონკურსში ბოლნურმა ღვინოებმა ვერცხლისა და ბრინჯაოს მედლები დაიმსახურეს. ბოლნური ღვინო უკვე ექსპორტზეც გავიდა პოლანდიაში.

ქართლის ღვინოები მსოფლიოში ცნობილი ღვინის სპეციალისტების მიერ უმაღლესი კატეგორიის ღვინოებად არის აღიარებული. სწორედ ამიტომაც, ამ რეგიონის ღვინოების ცნობადობა მსოფლიოში წლიდან-წლამდე იზრდება. 2018 წელს ბოლნისელი მეღვინეები 35 000 ბოთლი ქვევრის ღვინის ჩამოსხმას ვარაუდობენ, რაც კიდევ უფრო მეტად პოპულარულს გახდის ამ რეგიონის ღვინოებს.

ბარემოსდაცვითი კონტროლის განხორციელების მიზანმიმართული აქტივობების მიხედვით განხორციელებული ცვლილებების შესახებ

რა შეიცვალა კონტროლში გარემოსდაცვითი კონტროლის გამკაცრების მიზანმიმართულად?

- საკანონმდებლო ორგანომ საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსში, საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსსა და ნარჩენების მართვის კოდექსში შეიტანა ცვლილებები, რომელიც, მნიშვნელოვანია, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის საქმიანობის სფეროს ეხება. აღნიშნული ცვლილებები 2018 წლის 11 მაისიდან ამოქმედდა.

ბატონო არჩილ, დავინყოთ საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსში შესული ცვლილებებით, როგორც ცნობილია, გამკაცრდა სანქციები სახერხი საამქროს რეგისტრაციის მოთხოვნების დარღვევაზე, ხე-ტყის ტრანსპორტირების წესების დარღვევასა და ხე-ბუჩქნარის უკანონო გაჩეხაზე. კონკრეტულად რა ცვლილებებს გულისხმობს ახალი რედაქცია?

- ბოლო პერიოდში, მნიშვნელოვანად იმატა დაურეგისტრირებელი სახერხი საამქროების რიცხვმა, რომელთა ფუნქციონირების ერთადერთი მიზანია არალეგალურად/უკანონოდ მოპოვებული ხე-ტყის გადასაყვება. დაურეგისტრირებელი სახერხი საამქროები მნიშვნელოვან ზიანს აყენებს გარემოს. აღნიშნული დარღვევისათვის გათვალისწინებული იყო ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობა, თუმცა რეალობამ აჩვენა, რომ მოქმედი კანონმდებლობა ვერ ქმნიდა შემაკავებელ ეფექტს

კანონდარღვევათაგან. გამომდინარე აღნიშნულიდან, სისხლის სამართლის კოდექსში განხორციელებული ცვლილების შესახებ, კოდექსს დაემატა ახალი 2871 მუხლი, რომლის შესახებაც - დაურეგისტრირებელი სახერხი საამქროს გამოვლენის შემთხვევაში, მისი მფლობელის მიმართ დადგება სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობა, რაც დაისჯება ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთ წლამდე. ხოლო იმავე ქმედების არაერთგზის ჩადენის შემთხვევაში - ჯარიმით ან თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთიდან ორ წლამდე.

სისხლის სამართლის კოდექსში განხორციელებული ცვლილება ასევე ეხება წიაღით უკანონო სარგებლობას. კერძოდ - კოდექსის 299-ე მუხლში განხორციელებული ცვლილების შესახებ - წიაღით უკანონოდ სარგებლობისთვის ასევე დადგება სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობა იმ შემთხვევაში, როდესაც პირი, ასეთი ქმედებისთვის ადმინისტრაციული სახდელის დადების შემდგომ, კვლავ უკანონოდ მოიპოვებს სასარგებლო წიაღისეულს.

პასუხისმგებლობა ასევე გამკაცრდა და სისხლის სამართლის კოდექსით დასჯადი გახდა - ხე-ბუჩქნარის უკანონოდ გაჩეხა, სახელმწიფო ტყის ფონდის მიწებზე ან დაცულ ტერიტორიებზე საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილი ხე-ბუჩქნარის უკანონოდ გაჩეხა და მრგვალი ხე-ტყის (მორის), ხე-მცენარის ან საშემე მერქნის კანონმდებლობით დადგენილი წესის დარღვევით ტრანსპორტირება. აღნიშნული დარღვევებისათვის, სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობა დადგება იმ პირის მიმართ, რომელიც ადმინისტრაციულ სახდელდადებულია ასეთი დარღვევის განმეორებით ჩადენისათვის.

სისხლის სამართლის კოდექსში განხორციელებული აღნიშნული ცვლილებები, ჩვენი აზრით, პირველ რიგში, ხელს შეუწყობს უკანონო ტყისსარგებლობისა და წიაღით უკანონო სარგებლობის კუთხით ბოლო პერიოდში მომატებული დარღვევების შემცირებას და მნიშვნელოვან შემაკავებელ ეფექტს იქონიებს.

ყვალაზე შეტი ცვლილება საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსში შევიდა. რა მიმართულებებს შეეხო რეგულაციების გამკაცრება?

- ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსში განხორციელდა მთელი რიგი ცვლილებები, რომელთაგან გამოვყოფ რიგ მნიშვნელოვან საკითხებს:

ცვლილება განხორციელდა კოდექსის 22-ე მუხლში, რომლის შესახებაც - თუ პირი

კვლავ ჩაიდენს ისეთ დარღვევას, რის გამოც სასამართლომ მას უკვე შეუფარდა ჯარიმა ან გამოუცხადა სიტყვიერი შენიშვნა, მის მიმართ სიტყვიერი შენიშვნის გამოყენების შესაძლებლობას კოდექსი აღარ უშვებს.

კოდექსის 571 მუხლი ლიცენზიის გარეშე წიაღით სარგებლობისთვის ითვალისწინებდა მხოლოდ ჯარიმას და არ იყო გათვალისწინებული არც უკანონოდ მოპოვებული სასარგებლო წიაღისეულის და არც სამართალდარღვევის იარაღის კონფისკაცია. როგორც არსებულმა პრაქტიკამ აჩვენა, მოქმედი სანქცია ვერ უზრუნველყოფდა სამართალდარღვევის შემაკავებელ ეფექტს და საჭიროებდა გამკაცრებას. განხორციელებული ცვლილების შესახებ, ლიცენზიის გარეშე წიაღით სარგებლობისთვის უკვე გათვალისწინებულია ჯარიმა 1 000-დან 1 500 ლარამდე, სამართალდარღვევის იარაღისა და სამართალდარღვევის ობიექტის (მყარი სასარგებლო წიაღისეულის) კონფისკაცია.

ასევე აღსანიშნავია, რომ ამავე მუხლს დაემატა შენიშვნა, რომლის შესახებაც, თუ სამართალდარღვევის ობიექტი (მყარი სასარგებლო წიაღისეული) განთავსებულია სატრანსპორტო საშუალებაზე, საქმის განხილვის დასრულებამდე ხდება სატრანსპორტო საშუალების დროებით ჩამორთმევა (მასზე განთავსებულ მყარ სასარგებლო წიაღისეულთან ერთად) და სპეციალურ დაცულ სადგომზე გადაყვანა. ტრანსპორტირებისა და სადგომზე შენახვის ხარჯები დაეკისრება სამართალდარღვევს. სატრანსპორტო საშუალება მის მფლობელს (მესაკუთრეს) დაუბრუნდება სამართალდარღვევის საქმეზე შესაბამისი გადაწყვეტილების კანონიერ ძალაში შესვლის შემდეგ, ჯარიმის გადახდის და წიაღით უკანონოდ სარგებლობისათვის დაკისრებული გარემოსთვის მიყენებული ზიანის ანაზღაურების დამადასტურებელი დოკუმენტის და სატრანსპორტო საშუალების სარეგისტრაციო მოწმობის ან მინდობილობის წარმოდგენის შემთხვევაში.

კოდექსი 64-ე და 641 მუხლების სანქციები ითვალისწინებდა მხოლოდ დაჯარიმებას, თუმცა, გამომდინარე იქიდან, რომ სამართალდარღვევა უკავშირდება სახელმწიფო ტყის ფონდის ან დაცულ ტერიტორიებზე ხე-ბუჩქნარის, ტყის კულტურების, მერქნიან მცენარეთა უკანონოდ გაჩეხას, დაზიანებას ან მოსპობას, ორივე მუხლში განხორციელებული ცვლილების შესახებ, შესაძლებელი გახდა სამართალდარღვევის იარაღისა და სამართალდარღვევის ობიექტის კონფისკაცია.

როგორც არსებულმა პრაქტიკამ აჩვენა, 86-ე მუხლის (მუხლი 86. თევზჭერისა და თევზის მარაგის დაცვის წესების, ნადირობის წესების და ცხოველთა სამყაროს ობიექტებით სხვაგვარი სარგებლობის წესების დარღვევა) მოქმედი სანქციები ვერ უზრუნველყოფდა სამართალდარღვევის შემაკავებელ ეფექტს. ბოლო პერიოდში, მომატებული იყო არასამონადირეო ტერიტორიებზე, ასევე დაცული ტერიტორიების მიმდებარე ბუფერულ ზონებში არასანადირო სახეობებზე (გარეული ღორი, მარცხი, შველი და ა.შ) აკრძალული საშუალებებით უკანონოდ ნადირობის - ბრაკონიერობის ფაქტები. ასევე გაზრდილი იყო თევზჭერის წესების დარღვევის ფაქტები. შესაბამისად, გამკაცრდა კოდექსის 86-ე მუხლით გათვალისწინებული პასუხისმგებლობის ზომები, რომლის თანახმადაც:

86-ე მუხლის ყველა ნაწილში საჯარიმო თანხა დადგინდა იქნა ფიქსირებული ოდენობით;

86-ე მუხლით დადგინდა პასუხისმგებლობა ნადირობის წესების განმეორებით დარღვევისათვის (ნაწილების მიხედვით) და

ასეთი დარღვევებისთვის სამართალდარღვევის დაეკისრება გაორმაგებული ჯარიმა და ამავე დროს გარკვეული დროით (შესაბამისად 1, 2 ან 3 წლით) ჩამორთმევა სანადირო ცეცხლსასროლი იარაღის ტარების უფლება.

ბატონო არჩილ, რაც შეეხება ნარჩენების მართვის კოდექსს, ამ შემთხვევაში, მნიშვნელოვანი სიახლე გვაქვს პლასტიკისა და ბიოდეგრადირებადი პარკების რეგულირების წესთან მიმართებაში, რას გვეტყვი ამასთან დაკავშირებით?

საერთაშორისო პრაქტიკისა და გამოცდილების გათვალისწინებით და ქვეყანაში პლასტიკის პარკების მოხმარების ეტაპობრივი შემცირების მიზნით, საჭირო გახდა შესაბამისი სამართლებრივი რეგულაციების შემოღება. აღნიშნული რეგულაციები მიზნად ისახავს ბიოდეგრადირებადი პარკების საერთაშორისო სტანდარტებთან შესაბამისობის უზრუნველყოფას, გარკვეული პარამეტრების პლასტიკის პარკების იმპორტის, წარმოებისა და რეალიზაციის შემდგომ და შესაბამისი ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი პასუხისმგებლობის დადგენას.

გამომდინარე აქედან, ნარჩენების მართვის კოდექსში განხორციელებული ცვლილების შესახებ, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს დაევა, 2018 წლის 1 ოქტომბრამდე შეიმუშაოს და საქართველოს მთავრობას მისაღებად წარუდგინოს „ტექნიკური რეგლამენტი – პლასტიკის და ბიოდეგრადირებადი პარკების რეგულირების წესის“ შესახებ.

ამავე მიმართულებით ცვლილება განხორციელდა ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსში (ამოქმედდება 2018 წლის 1 ოქტომბრიდან) და დადგინდა შესაბამისი პასუხისმგებლობა პლასტიკისა და ბიოდეგრადირებადი პარკების რეგულირების წესის დარღვევისათვის.

კონტროლს აღნიშნული წესის მოთხოვნების დაცვაზე განხორციელებენ:

- სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულება გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი - პლასტიკის და ბიოდეგრადირებადი პარკების წარმოების ნაწილში.
- ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოს შესაბამისი სამსახურები - პლასტიკის და ბიოდეგრადირებადი პარკების რეალიზაციის ნაწილში
- საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს შესაბამისი სამსახური - პლასტიკის და ბიოდეგრადირებადი პარკების იმპორტის ნაწილში.

საქართველოს დაცული ტერიტორიები

1. ალგეთის ეროვნული პარკი

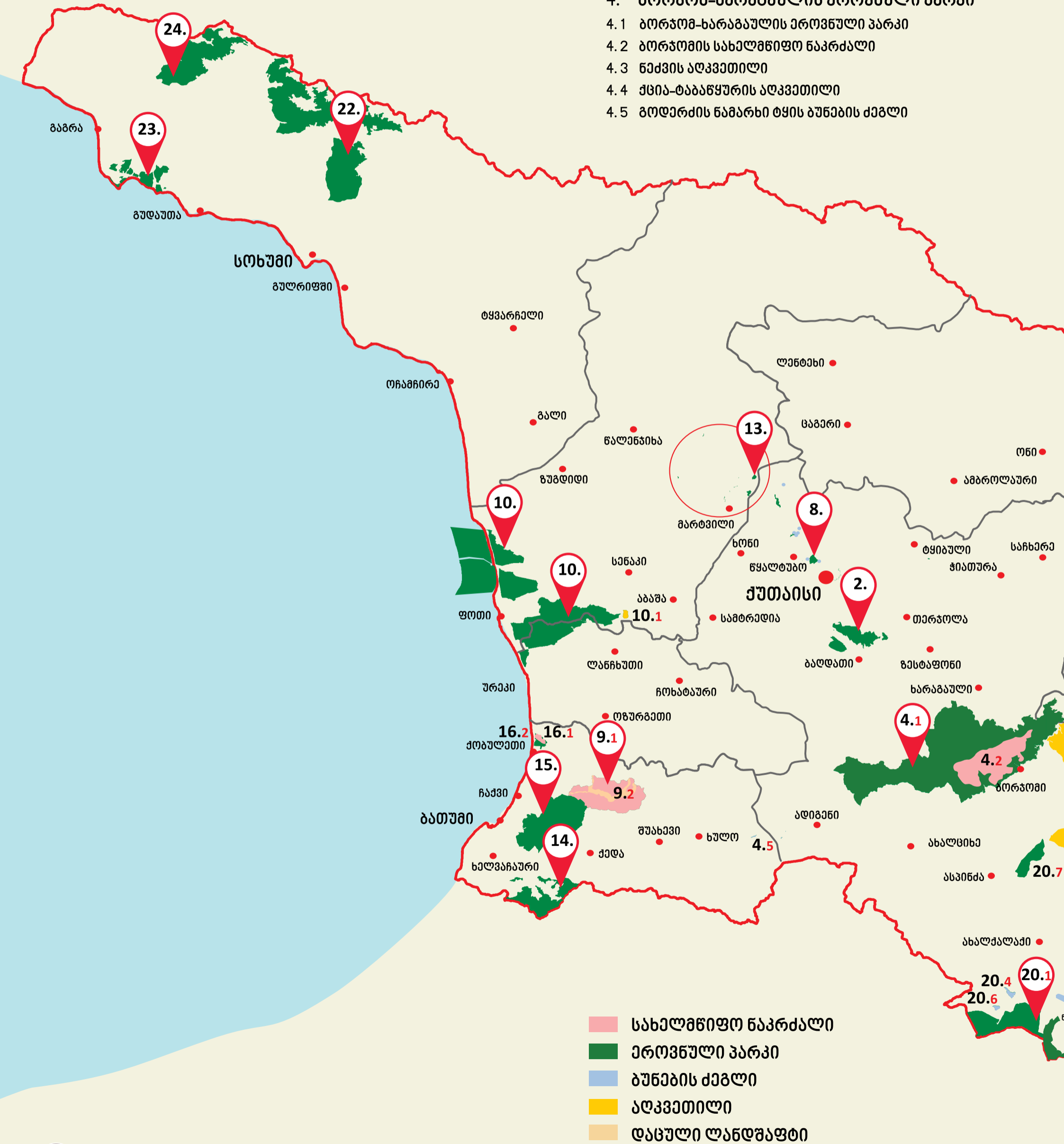
- 1.1 ალგეთის ეროვნული პარკი
- 1.2 სამფხვილდის კანიონის ბუნების ძეგლი
- 1.3 დაშაბაშის კანიონის ბუნების ძეგლი
- 1.4 ბირთვისის ბუნების ძეგლი

2. აჭარის ალკვეთილი

- 3. ბანარა-ბაბანურის დაცული ტერიტორიები
 - 3.1 ბანარას ნაკრძალი
 - 3.2 ბაბანურის ნაკრძალი
 - 3.3 ილთოს ალკვეთილი

4. ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკი

- 4.1 ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკი
- 4.2 ბორჯომის სახელმწიფო ნაკრძალი
- 4.3 ნაძვის ალკვეთილი
- 4.4 ქცია-თაბანურის ალკვეთილი
- 4.5 გოდერძის ნამარხი ტყის ბუნების ძეგლი

- 5. ვაშლოვანის დაცული ტერიტორიები
- 5.1 ვაშლოვანის სახელმწიფო ნაკრძალი
- 5.2 ვაშლოვანის ეროვნული პარკი
- 5.3 არწივის ხეობის ბუნების ძეგლი
- 5.4 ალაზნის ჭალის ბუნების ძეგლი
- 5.5 ტახტი-თეფას ტალახის ვულკანების ბუნების ძეგლი

6. თბილისის ეროვნული პარკი

- 6.1 თბილისის ეროვნული პარკი
- 6.2 გარდაბნის აღკვეთილი
- 6.3 ბოდორნის კლდის სვეტების ბუნების ძეგლი

7. თუშეთის დაცული ტერიტორიები

- 7.1 თუშეთის ეროვნული პარკი
- 7.2 თუშეთის სახელმწიფო ნაკრძალი
- 7.3 თუშეთის დაცული ლანდშაფტი

8. იმერეთის მღვიმეების დაცული ტერიტორიები

9. კინდრიძის დაცული ტერიტორიები

- 9.1 კინდრიძის სახელმწიფო ნაკრძალი
- 9.2 კინდრიძის დაცული ლანდშაფტი

10. კოლხეთის ეროვნული პარკი

- 10.1 კაცობურის აღკვეთილი

11. ლაგოდეხის დაცული ტერიტორიები

- 11.1 ლაგოდეხის სახელმწიფო ნაკრძალი
- 11.2 ლაგოდეხის აღკვეთილი

12. მარიაშვილის სახელმწიფო ნაკრძალი

- 12.1 მარიაშვილის სახელმწიფო ნაკრძალი
- 12.2 ყორღის აღკვეთილი
- 12.3 იორის აღკვეთილი

13. მარტვილის და ოკაცეს ბუნების ძეგლები

14. მაჭახელას ეროვნული პარკი

15. მტირალას ეროვნული პარკი

16. ქობულეთის დაცული ტერიტორიები

- 16.1 ქობულეთის სახელმწიფო ნაკრძალი
- 16.2 ქობულეთის აღკვეთილი

17. ფშავ-ხევსურეთის დაცული ტერიტორიები

- 17.1 ფშავ-ხევსურეთის ეროვნული პარკი
- 17.2 ასას აღკვეთილი
- 17.3 როშკის ბუნების ძეგლი

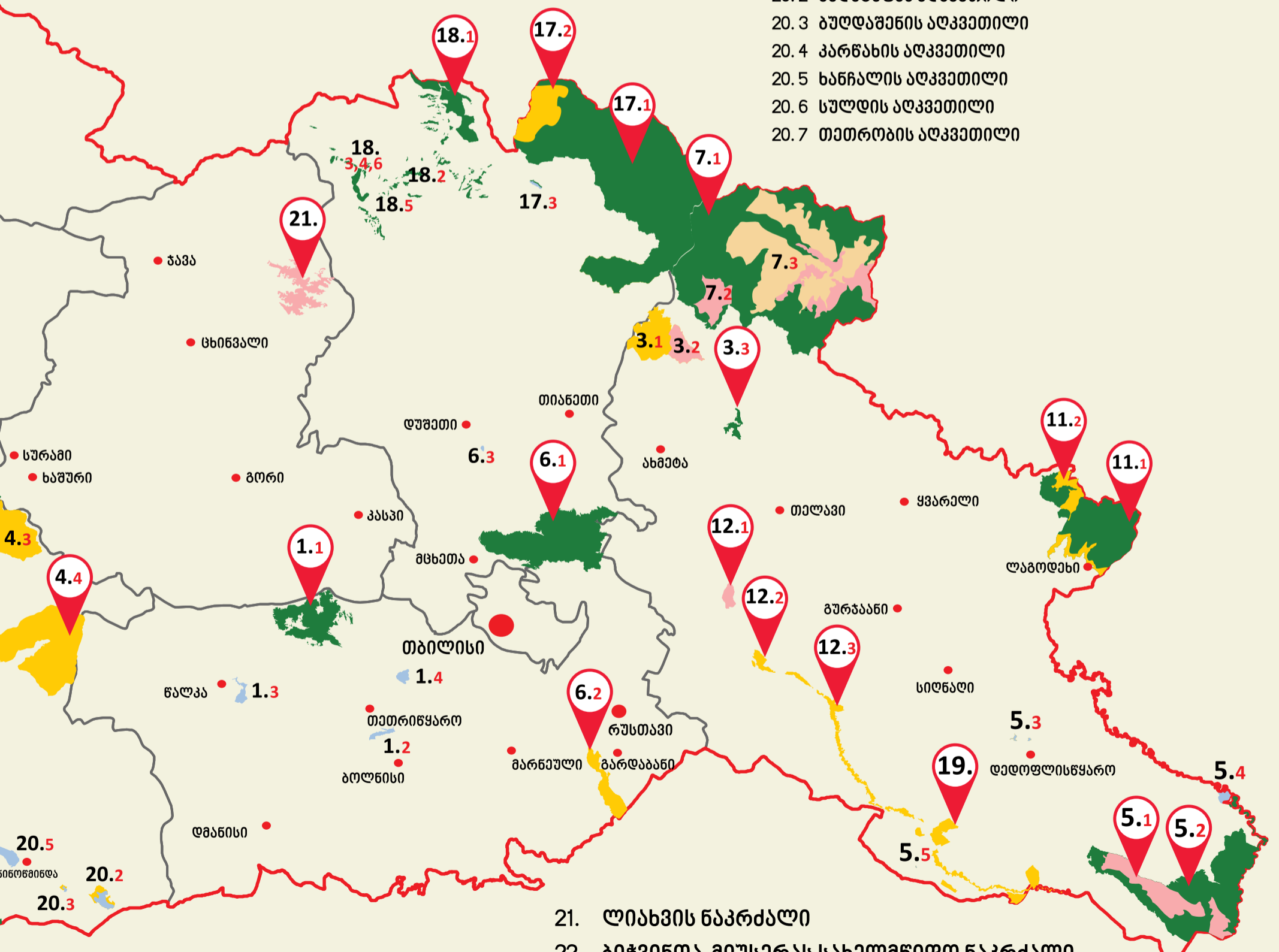
18. ყაზბეგის დაცული ტერიტორიები

- 18.1 ყაზბეგის ეროვნული პარკი
- 18.2 სახიზარის კლდის ბუნების ძეგლი
- 18.3 თრუსოს ტრაპერტინის ბუნების ძეგლი
- 18.4 აბანოს მინერალური ტბის ბუნების ძეგლი
- 18.5 ზვრის უღელტეხილის ტრაპერტინის ბუნების ძეგლი
- 18.6 ქეთარისის მინერალური ვოკლუზის ბუნების ძეგლი

19. ჭაჭუნას აღკვეთილი

20. ჭავჭავაძის დაცული ტერიტორიები

- 20.1 ჭავჭავაძის ეროვნული პარკი
- 20.2 მადათაფას აღკვეთილი
- 20.3 ბულდაშენის აღკვეთილი
- 20.4 კარნახის აღკვეთილი
- 20.5 ხანგალის აღკვეთილი
- 20.6 სულდის აღკვეთილი
- 20.7 თეთრობის აღკვეთილი

- 21. ლიახვის ნაკრძალი
- 22. ბიჭვინთა-მიუსერას სახელმწიფო ნაკრძალი
- 23. ფსუ-გუმისთის სახელმწიფო ნაკრძალი
- 24. რინის სახელმწიფო ნაკრძალი

თუშეთის ეროვნული პარკი

თუშეთის დაცული ტერიტორიის ადმინისტრაციული შენობა

აბანოს უღელტეხილი

ადგილი უჭირავს თუში ქალის ცხოვრებაში. გამორჩეულია სამზარეულოც. მწყემსების მიერ თაობიდან თაობას გადაეცემა და დღემდეა მოღწეული ცხვრის ყველის, იგივე „გუდის ყველის“ დამზადების ტექნიკა. სპორტის მოყვარულთათვის სშირად იმართება შეჯიბრებები მშვილდოსნობასა და ცხენოსნობაში.

ვესელო

კავკასიონის მთებში გადამალული თუშეთი ჩვენი ქვეყნის უდიდესი სიმდიდრეა. იდუმალებითა და საიდუმლოებებით მოცული მხარე, საქართველოს ყველა სხვა კუთხისგან განსხვავებულია და მისი მრავალფეროვანი ბუნება აჯადოვებს აქ ჩამოსულ ადამიანებს.

თუშეთის ეკოსისტემების შესანარჩუნებლად, ფლორისა და ფაუნის დასაცავად, უნიკალური ფიჭვნარებისა და არყნარების კონსერვაციისთვის 1980 წელს დაარსდა თუშეთის ნაკრძალი. 2003 წელს კი შეიქმნა თუშეთის დაცული ტერიტორიები. ამჟამად ისინი თუშეთის ნაკრძალს, ეროვნულ პარკსა და დაცულ ლანდშაფტს აერთიანებს. ეს უკანასკნელი თუშეთის ყველა სოფელს მოიცავს და მათი ისტორიული იერსახის შესანარჩუნებლად შეიქმნა. რაც შეეხება ეროვნულ პარკს მისი ფართობი 83 453 ჰექტარია და იგი ყველაზე დიდი პარკია ევროპის მასშტაბით. ეროვნული პარკი მიუყვება საქართველოს საზღვრებს და იგი თითქმის მთლიან თუშეთს მოიცავს.

ფიქალი ქვით ნაგები ციხე-კოშკები თუშეთის ერთ-ერთ მთავარ ღირსშესანიშნაობას წარმოადგენს.

თუშეთის დაცული ტერიტორიების 11 ტურისტული მარშრუტი სხვადასხვა სირთულის 1, 2, 3, 4 და 6 დღიან ბილიკებს მოიცავს. უნიკალური ისტორიულ-კულტურული და ბუნებრივი ლანდშაფტებით გამორჩეულ ტერიტორიაზე ვიზიტორებს შეუძლიათ შეარჩიონ მათთვის სასურველი სალაშქრო, ველო, საცხენოსნო, კულტურული, ფრინველებზე და ნიაშორებზე დაკვირვების ტურები.

თუშეთში შეხვდებით სხვადასხვა სალოცავსა და საკულტო ძეგლს. გაოცებას იწვევს, თუ როგორ არის შერწყმული წარმართული და ქრისტიანული კულტურა ერთმანეთში. ვინაიდან მთაში ქრისტიანობა გვიან შემოვიდა, შემორჩენილია წარმართული ტრადიციები.

თუშეთის კულტურა განსაკუთრებულია. მათ მთავარ საქმიანობას ოდითგანვე წარმოადგენდა მომთაბარეობითი მეცხვარეობა და დღესაც აქტიურად მისდევენ მას. ცხვრის მატყლის დამუშავებასა და ქსოვას დიდი

სოფელი დართლო

დეტალური ინფორმაციისთვის მიმართეთ:
ვიზიტორთა მომსახურების სპეციალისტს. ტელ:
577 10 18 91, ელ.ფოსტა: soporainauli@gmail.com

ქვემო ალვანის ცენტრიდან, ყოველდღიურად
გადიან მაღალი გამავლობის კერძო ტაქსები
თუშეთის მიმართულებით;
მანძილი თბილისიდან ქვემო ალვანამდე 130კმ

(გომბორის დავლით), დრო 1სთ, 30წთ. მანძი-
ლი ქვემო ალვანიდან თმალომდე 80 კმ, დრო
4 სთ.

სეზონი იწყება ძირითადად მაისის ბოლოს
და გრძელდება ოქტომბრის ნახევრამდე.
ოქტომბრიდან კი, დიდთოვლობის და ზვავსა-
შიშროების გამო, იკეტება გზა და შეუძლებელი
ხდება ავტომობილით გადაადგილება.

პირიქითა ალაზანის ხეობა

სოფელი თმალო

სოფელი კვავლო

კესელო

სოფელი დართლო

გომენარის ხეობა

ზედა თმალო

ოგურგეთში ჩაის გადაამუშავებელი ახალი საწარმო ამოქმედდა

თანამედროვე სტანდარტებით აღჭურვილი ჩაის გადამამუშავებელი საწარმო „საქართველოს თაიგული“ სახელმწიფოს დახმარებით, „ერთიანი აგროპროექტის“ ფარგლებში შეიქმნა. საწარმოს შექმნის ფინანსური მხარდაჭერა „სოფლის მეურნეობის პროდუქციის გადამამუშავებელი და შენახვითი ახალი საწარმოების თანადაფინანსების პროექტის“ ფარგლებში მოხდა. საწარმოში ჯამურად 428,520 აშშ დოლარი ინვესტიცია განხორციელდა, მათ შორის, 171,408 აშშ დოლარი გრანტია, ხოლო 150,000 აშშ დოლარი შეღავათიანი აგროკრედიტი.

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილემ გიორგი ჩხეიძემ, გურიის რეგიონის გუბერნატორთან მერაბ ჭანუყვაძესთან და სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტოს დირექტორთან, რევაზ ასათიანთან ერთად დაათვალიერა და საწარმოო პროცესს გაეცნო.

კომპანია წელიწადში 15 ტონა სხვადასხვა დასახელების ჩაის აწარმოებს, რისთვისაც მხოლოდ ადგილობრივ ნედლეულს იყენებს. პროდუქციის რეალიზაცია გათვლილია ადგილობრივ ბაზარზე; სამომავლოდ იგეგმება მისი ექსპორტზე გატანაც.

საწარმოში 10 ადამიანი დასაქმებული. კომპანიაში 2018 წლის ბოლოსთვის USAID/REAP-ისა და სოფლის მეურნეობის პროექტების

მართვის სააგენტოს მხარდაჭერით, სურსათის უვნებლობის საერთაშორისო სტანდარტი - ISO 22:000 დანიერგება.

2013 წლიდან დღემდე, სახელმწიფოს დახმარებით, „ერთიანი აგროპროექტის“ ფარგლებში, 170 ახალი და 845-ზე მეტი მოქმედი საწარმო დაფინანსდა. საიდანაც, გურიის რეგიონში შეიქმნა 7 ახალი და გადაიარაღდა/გაფართოვდა 7 საწარმო. სახელმწიფოს ფინანსურმა მხარდაჭერამ მენარმეებს დამატებითი ბიძგი მისცა, წარმოების განვითარება-გაფართოებისთვის. სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტო „აწარმოე საქართველოში - ბიზნესის“ ფარგლებში, ახორციელებს „ერთიანი აგროპროექტს“, რომელიც გათვლილია გრძელვადიან განვითარებაზე და მისი მიზანია ისეთი გარემოს შექმნა, რომელიც ხელს შეუწყობს სოფლის მეურნეობაში კონკურენტუნარიანობის ამაღლებას, მაღალხარისხიანი პროდუქციის წარმოების სტაბილურ ზრდას, სურსათის უვნებლობის საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვას.

წინანდალში ფერმერმა სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკა შეიძინა

2018 წლის თებერვალში, სახელმწიფოს მიერ „შეღავათიანი აგროკრედიტის“ პროექტში ახალი ქვეკომპონენტის დამატებით, მენარმეებსა და ფერმერებს სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის შეძენის შესაძლებლობა გაუმართავდა.

დღეისათვის უკვე გაცემულია 146 აგროკრედიტი, ჯამური თანხით 3,790,671 ლარი და 1 აგროლიზინგი, ჯამური თანხით 1,499,830.69 ლარი.

პროექტის „შეღავათიანი აგროკრედიტი“ ბენეფიციარმა გიორგი ლუარსაბიძემ თელავის მუნიციპალიტეტის სოფელ წინანდალში მის საკუთრებაში არსებული მიწის ფართობზე არსებული მეურნეობისთვის, ახალი ტრაქტორის,

სენსორული ვერტიკალური ფრეზის და საწამლი მოწყობილობის შესაძენად 54,000 ლარის ოდენობის შეღავათიანი აგროკრედიტი აიღო.

სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტოს პროექტის „შეღავათიანი აგროკრედიტი“ მენეჯერმა, ვალერი ქვაჭრელიძემ, კახეთის გუბერნატორთან ირაკლი ქადაგიშვილთან და ადგილობრივი თვითმმართველობის წარმომადგენლებთან ერთად, კომპანიის მიერ შეძენილი სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკა-აღჭურვილობა დაათვალიერა.

სახელმწიფო პროექტის „შეღავათიანი აგროკრედიტი“ ახალი ქვეკომპონენტი გულისხმობს შეღავათიან აგროკრედიტს სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების ტექნიკისა ან/და იმპლემენტის შესაძენად და შეღავათიან აგროლიზინგს - სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მექანიზაციისთვის (ტექნიკისა ან/და იმპლემენტის დასაფინანსებლად).

სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტო ახორციელებს „ერთიანი აგროპროექტს“, რომელიც გათვლილია გრძელვადიან განვითარებაზე და მისი მიზანია ისეთი გარემოს შექმნა, რომელიც ხელს შეუწყობს სოფლის მეურნეობაში კონკურენტუნარიანობის ამაღლებას, მაღალხარისხიანი პროდუქციის წარმოების სტაბილურ ზრდას და სურსათის უვნებლობის საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვას.

გორში თაფლის კოოპერაციული ახალი საწარმო შენდება

„ქალაქ გორში, სახელმწიფოს ფინანსური მხარდაჭერით, თაფლის კოოპერაციული ახალი საწარმო შენდება, რომელიც საშუალებას მოგვცემს მაღალი ხარისხის, ერთგვაროვანი თაფლი მივიღოთ და საექსპორტო პოტენციალი მაქსიმალურად გამოვიყენოთ“, - განაცხადა ლევან დავითაშვილმა კავკასიის ალიანსების პროგრამის ინიციატივით გამართულ თაფლის მრჩეველთა კომიტეტის პირველ სხდომაზე. გარემოსდაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა თაფლის სექტორის წარმომადგენლებთან შეხვედრაზე აღნიშნა, რომ საქართველოს ბიომრავალფეროვნებიდან გამომდინარე ჩვენს ქვეყანას აქვს პოტენციალი აწარმოოს მაღალი ხარისხის თაფლი. „მეფუტკრეობის სექტორის განვითარება არის

ძალიან კომპლექსური და დაკავშირებული ბევრ საკითხთან, ამისათვის საჭიროა ჩვენ კომუნიკაციის პლატფორმა შევქმნათ და ჩამოვაცალიოთ „თაფლის საბჭო“, სადაც ჩართული იქნება სამინისტრო, კერძო და სახელმწიფო ორგანიზაციები. საბჭოში მოხდება მნიშვნელოვანი საკითხებზე მსჯელობა. თუ ეს იქნება მობილური საბჭო და გვექნება რეგულარული შეხვედრები, ჩვენ მივალწვით პროგრესს და ოპერატიულები ვიქნებით გადაწყვეტილებების მიღებაში“, - განაცხადა ლევან დავითაშვილმა.

საერთაშორისო ბაზარზე დამკვიდრებისთვის, „თაფლის საბჭო“ იქნება კერძო და საჯარო უწყებების ერთობლივი გეგმის შემუშავებისათვის მნიშვნელოვანი გაერთიანება.

ლევან დავითაშვილმა თაფლის სექტორის წარმომადგენლებთან შეხვედრაზე ხაზი გაუსვა, რომ სახელმწიფო კვლავ აქტიურად მუშაობს მეფუტკრეობის კოოპერატივების მხარდაჭერის მიმართულებით.

თაფლის სექტორის წარმომადგენლებთან შეხვედრას კავკასიის ალიანსების პროგრამის ხელმძღვანელი ჰელენ ბრადბერი, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე გიორგი ხანიშვილი, თაფლის სექტორის მრჩეველთა საბჭოს კომიტეტის წევრები და მენარმეები ესწრებოდნენ.

ახალციხეში სამელიორაციო ინფრასტრუქტურული სამუშაოები მიმდინარეობს

ახალციხის მუნიციპალიტეტში ფერსა-მუგარეთის და გორგინშიდას მექანიკური სარწყავი სისტემების სარეაბილიტაციო სამუშაოები მიმდინარეობს.

ორივე ობიექტზე მოწყობილია სატუმბო სადგურები და აღჭურვა შესაბამისი ელექტროდანადგარებით, დამონტაჟდა ჭები და მილიბუდე.

არხების დაბინახული მონაკვეთების ნაცვლად მოწყობილია ახალი ნაწილები; ის მონაკვეთები კი, რომლებიც დემონტაჟს არ საჭიროებდა და დაგროვილი შლამის გამო წყალს სათანადოდ ვერ ატარებდა, გაიწმინდა და მოწესრიგდა.

სატუმბო სადგურის ტერიტორია შემოიღობება და მოწყობა სისტემასთან არსებული სხვა ინფრასტრუქტურული ნაგებობები.

ფერსა-მუგარეთისა და გორგინშიდას სარწყავი სისტემებზე მიმდინარე სამუშაოები ახალციხის მუნიციპალიტეტში დამატებით 222 ჰექტარ მიწის ფართობს მოწესრიგებს.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს შპს „საქართველოს მელიორაცია“ სამცხე-ჯავახეთში დღეისთვის სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის 5 სარეაბილიტაციო პროექტს ახორციელებს, რაც ჯამში რეგიონის 1 315 ჰექტარ სასოფლო-სამეურნეო მიწის ფართობზე გააუმჯობესებს სარწყავი წყლის მიწოდებას.

აღობა ედღოფლისწყაროში

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრი ლევან დავითაშვილი ხორბლის აღების პროცესს ედღოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტში გაეცნო და ადგილობრივ ფერმერებს შეხვდა.

კახეთის რეგიონში თავთავიანი კულტურის, მათ შორის, ხორბლის მოსავლის აღება აქტიურ ფაზაშია. რეგიონში 67 ათას ჰექტარზე ნათეს ფართობზე, წინასწარი მონაცემებით, 230 ათას ტონა ხორბალს ელოდებიან. 19 ათას ჰექტარზე დათესილი ქერი, რომლის საპროგნოზო მოსავალი 58 ათასი ტონას შეადგენს. მოსავლის შეფერხებლად აღების პროცესში აქტიურად არის ჩართული შპს „მექანიზატორის“ სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკა. კახეთის რეგიონში მობილიზებულია 103 ერთეული მარცვლეულის ამღები კომბინი, აქედან, ედღოფლისწყაროს სერვისცენტრში 49, ხოლო გურჯაანის სერვისცენტრში - 54 ერთეული. მოსავლის აღების პროცესში ჩართულია

ბელარუსული წარმოების 30 ერთეული ახალი კომბინი, რომლებიც შპს „მექანიზატორმა“ 2018 წელს შეიძინა.

„მიუხედავად რთული კლიმატური პირობებისა, ედღოფლისწყაროს მუნიციპალიტეტში საჰექტარო მოსავლიანობა კარგია. ყველა შესაბამისი სამსახური აქტიურად მუშაობს იმისთვის, რომ მოსავლის აღება და დაბინახვა შეუფერხებლად მოხდეს. სწორედ ამიტომ, შეღავათიანი აგროკრედიტის ძირითადი საშუალებებისთვის კომპონენტს დავმატა ორი ახალი ქვეკომპონენტი: შეღავათიანი აგროკრედიტი სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მექანიზაციისთვის და შეღავათიანი აგროლიზინგი სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მექანიზაციისთვის. დიდა ფერმერების ინტერესი ტექნიკის შეძენაზე და, ვფიქრობ, რამდენიმე წელიწადში მარცვლოვანი კულტურების სექტორის განვითარებას, შესაბამისი ტექნიკით უზრუნველყოფის კუთხით, მნიშვნელოვნად გააუმჯობესებთ“, - განაცხადა ლევან დავითაშვილმა.

დღეის მდგომარეობით, კახეთის რეგიონში შპს „მექანიზატორს“ უკვე აღებული აქვს 11 ათას ჰექტარზე დათესილი თავთავიანი კულტურის მოსავალი.

ხორბლის აღების პროცესს კახეთის რეგიონის გუბერნატორი ირაკლი ქადაგიშვილი, ბელარუსის რესპუბლიკის საგანგებო და სრულუფლებიანი ელჩი საქართველოში მიხეილ მიატლიკოვი, აგრარულ საკითხთა კომიტეტის თავმჯდომარის მოადგილე ირაკლი შილაშვილი და შპს „მექანიზატორის“ გენერალური დირექტორი პაატა შეველაძე ესწრებოდნენ.

ჟოლოს ახალი ბაღი ასპინძის რაიონში

ციური დათაშვილი პროექტის „დანერგე მომავალი“ წარმატებული ბენეფიციარია. დიდი ხნის განმავლობაში ფიქრობდა, რა გაეკეთებინა ასპინძის რაიონის სოფელ ხიზაბავრაში, მამის დატოვებულ მიწის ნაკვეთებზე. სოციალურ ქსელში პროექტის „დანერგე მომავალი“ ერთ-ერთი ბენეფიციარის შესახებ წაიკითხა და გადაწყვიტა, მასაც ესარგებლა სახელმწიფოს მხარდაჭერით. მაშინვე მოიძია ინფორმაცია და 2017 წელს თავადაც გახდა პროექტის ბენეფიციარი.

ციური დათაშვილი თვლის, რომ კენკროვანი ხილის წარმოება რეგიონისთვის მნიშვნელოვანია, მით უფრო, რომ ჟოლო სასარგებლო თვისებებით გამოირჩევა და სარეალიზაციო ბაზრის მოძიებას არ წარმოადგენს სირთულეს. ბაღის გაშენებისა და სარწყავი სისტემის მოწყობისთვის 9,509.37 ლარის ოდენობის სახელმწიფო დაფინანსება მიიღო. ჟოლოს ბაღი 1 ჰა-ზეა გაშენებული.

პირველ მოსავალს წელს, აგვისტოს ბოლოს ელოდებიან, დაახლოებით, 1 ტონამდე. შემდეგ წლებში მოსავალი 5-7 ტონამდე გაიზრდება. მუდმივად დასაქმებულია 3 ადამიანი, რომელთა რაოდენობა მოსავლის აღების პერიოდში გაიზრდება.

ქალბატონი ციურისთვის მნიშვნელოვანია, რომ ბოლო წლების განმავლობაში გაიზარდა ქალების ჩართულობა სოფლის მეურნეობის სფეროში. ამავდროულად, რომ ისიც ამ ქალების რიცხვშია.

ციური დათაშვილს ჰყავს მეუღლე და 2 შვილი. ოჯახი მხარში უდგას და ყველანაირად ეხმარება, რომ დანერგული საქმე წარმატებული იყოს. მეუღლე და ძმა ბაღის მოვლაში არიან ჩართული. როგორც ქალბატონმა ციურმა აღნიშნა, მათი მხარდაჭერა განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია.

ადგილობრივ ბაზარზე ჟოლოზე მოთხოვნა დიდია. ციური დათაშვილი ფიქრობს, რომ არ გაუჭირდება პროდუქტის რეალიზაცია. ამ საქმეში ჯერ ახალბედაა, თუმცა აპირებს, რომ გამოცდილების დაგროვების შემდეგ, გაზარდოს მეურნეობა და პროდუქტი ექსპორტზეც გაიტანოს.

„პროექტის დახმარების გარეშე ამ საქმეს ვერ დავინწყებდი. მინდა კიდევ ვისარგებლო პროექტით, მოვანყო სანერგე მეურნეობა, სადაც ჟოლოს ნერგებს გამოვიყვან. ჯუჯა კაკლის ბაღის გაშენებაც მინდა და იმედი მაქვს, შევძლებ“, - ამბობს ციური დათაშვილი.

ჩაის კლანტაცია ოგურგეთის რაიონში

შპს „მარსი“ ერთ-ერთია იმ კომპანიებიდან, რომელიც პროექტის „ქარული ჩაი“ წარმატებული მონაწილეა. დაარსების დღიდან, კომპანია მთლიანად ორიენტირებულია ჩაის კულტურაზე. რამდენიმე წლის წინ, ჩაის პლანტაციების რეაბილიტაციაზე დაიწყო მუშაობა და 10 ჰა სარეაბილიტაციო პლანტაცია შეიძინეს. გამოცდილების დაგროვების შემდეგ, გადაწყვიტეს მეურნეობა გაეზარდათ და სარეაბილიტაციო პლანტაციების მოძიება დაიწყეს. 2017 წელს, სოფელ ნაგომარში მიაგნეს პლანტაციას, რომელიც სარეაბილიტაციო სამუშაოებს საჭიროებდა. საქმის დასაწყებად მხარდაჭერა სჭირდებოდათ. ტელევიზიის საშუალებით სახელმწიფო პროექტის „ქართული ჩაი“ შესახებ გაიგეს.

მიწის იჯარით აღების შემდეგ, კომპანია პროექტში ჩაერთო. პლანტაციის ფართობია 18 ჰა და ოგურგეთის რაიონში, სოფელ ნაგომარში მდებარეობს. სარეაბილიტაციო სამუშაოების ღირებულება 45,000 ლარს შეადგენს, საიდანაც 32,000 ლარს სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტო აფინანსებს.

ამ დროისთვის პლანტაციის სარეაბილიტაციო სამუშაოები მიმდინარეობს. დაახლოებით წელიწადნახევრის შემდეგ, პირველი მოსავლის კრეფა დაიწყება. ამ დროისთვის კი, უკვე აშენებული იქნება ჩაის გადამამუშავებელი საწარმო.

კომპანიის დირექტორის, ირაკლი გორგაძის განცხადებით, სახელმწიფოს მხარდაჭერის გარეშე, მათი გეგმის განხორციელება ძალიან გაჭიანურდებოდა. სამომავლოდ დიდი გეგმები აქვთ. აპირებენ, რომ წარმოებული ჩაის რეალიზაცია მოხდეს როგორც ადგილობრივ ბაზარზე, ასევე გავიდეს ექსპორტზე.

ბატონი ირაკლი აღნიშნავს, რომ მათთვის მთავარია მაღალი ხარისხის ჩაი ხელმისაწვდომი იყოს მოსახლეობის ყველა ფენისთვის. დარწმუნებულია, რომ საქართველოს აქვს პოტენციური ჩაის მწარმოებელ ნებისმიერ ქვეყანას გაუწიოს კონკურენცია. სწორედ ამიტომ შეაჩერეს არჩევანი ჩაის კულტურაზე. სამომავლოდ, 4 ჰა ფართობზე ბიოჩაის წარმოებას აპირებენ.

„პლანტაცია და შემდეგ უკვე საწარმოც, მნიშვნელოვანია რაიონისთვის, რადგან დასაქმებულები ადგილობრივები არიან. ამჟამად სარეაბილიტაციო სამუშაოებზე დაახლოებით 5-10 ადამიანია დასაქმებული, რომელთა რიცხვი, ჩაის კრეფის პერიოდში, 55-60 ადამიანამდე გაიზრდება. დასაქმებულთა რაოდენობა გაიზრდება საწარმოს აშენების შემდეგაც. კომპანიისთვის მნიშვნელოვანია ახალი სამუშაო ადგილების შექმნა და მაღალი ხარისხის ჩაის წარმოება“, - აღნიშნავს ირაკლი გორგაძე.

მესაქონლეობის ფერმაები დედოფლისწყაროში

ვაჟა გონაშვილი პროექტის „შელავათიანი აგროკრედიტი“ წარმატებული ბენეფიციარია. 1994 წლიდან ჩართულია სოფლის მეურნეობაში. დედოფლისწყაროს რაიონში, სოფელ ტარიბანაში წლების განმავლობაში აფართოებდა მეურნეობას. თვლის, რომ მესაქონლეობა რეგიონისთვის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი დარგია. 2014 წელს, საქონლის სიმრავლის გამო, საჭირო გახდა ფერმის აშენება. ფულადი სახსრების მოძიების პროცესში შეიტყო პროექტის „შელავათიანი აგროკრედიტი“ შესახებ და გადაწყვიტა

სახელმწიფოს მხარდაჭერით ესარგებლა. კრედიტის აღების შემდეგ, მშენებლობა დაიწყო. პროექტის ფარგლებში 2 ფერმა ააშენა. ბატონი ვაჟა აღნიშნავს, რომ პროექტის დახმარების გარეშე გეგმის განხორციელება გაუჭირდებოდა. ინვესტირებული თანხის მთლიანი მოცულობა 140 000 აშშ დოლარია, საიდანაც „შელავათიანი აგროკრედიტი“ 110 000 აშშ დოლარს შეადგენს. ამჟამად, ფერმაში 1500 სული დედა ცხვარი და 150 სული ძროხაა. ხორცის რეალიზაცია, მთელი წლის განმავლობაში, ადგილობრივ ბაზარზე ხდება; წარმადობა შეადგენს, დაახლოებით, 100 სულ ძროხას და 1000 სულ ცხვარს. დასაქმებულია 24 ადგილობრივი.

ოჯახის წევრები მხარში უდგანან და მეურნეობის მართვაში ეხმარებიან. ბატონი ვაჟა სიამაყით აღნიშნავს, რომ სოფლის მეურნეობაში მისი ვაჟიც აქტიურად არის ჩართული. ოჯახი კიდევ ერთ სახელმწიფო პროექტში „დანერგე მომავალი“ ჩაერთო და სახელმწიფოს მხარდაჭერით 16 ჰა-ზე ნუშის ბაღი გააშენა.

მაია ბეროშვილი, სახელმწიფო ხელშეწყობით, სოფელ გურჯაანში მარწყვის ახალი ბაღი გააშენა

„ერთიანი აგროპროექტის“ ფარგლებში, „აგროწარმოების ხელშეწყობის პროგრამის“ ბენეფიციარმა, მაია ბეროშვილმა გურჯაანის მუნიციპალიტეტის სოფელ გურჯაანში მარწყვის ახალი ბაღი გააშენა. ბაღის გასაშენებლად სულ 50,000 ლარის ინვესტიცია განხორციელდა, აქედან, 11,285 ლარი ფერმერმა გრანტის სახით მიიღო, რომელიც სარწყავი სისტემების შესაძენად გამოიყო. ბაღი გაშენებულია 8000 კვ.მ და მოსავლის სახით წელს 15 ტონამდე მარწყვის მოსავალს ელოდება.

საერთაშორისო ფონდი (IFAD) და გლობალური გარემოს დაცვის ფონდი (GEF) აფინანსებს. პროგრამით გათვალისწინებული სააგენტოს თანადაფინანსება შეადგენს წარმოდგენილი პროექტის ჯამური ღირებულების 40% -ს, ხოლო ბენეფიციარის თანამონაწილეობა - 60% -ს. პროექტის დაწყებიდან დღემდე დაფინანსება 207 ბენეფიციარმა მიიღო, ხოლო სახელმწიფოს მხრიდან თანადაფინანსების ოდენობამ 4,195,000 ლარს გადააჭარბა.

სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტო „აწარმოე საქართველოში - ბიზნესი“-ს ფარგლებში, ახორციელებს „ერთიანი აგროპროექტს“, რომელიც გათვლილია გრძელვადიან განვითარებაზე და მისი მიზანია ისეთი გარემოს შექმნა, რომელიც ხელს შეუწყობს სოფლის მეურნეობაში კონკურენტუნარიანობის ამაღლებას, მაღალხარისხიანი პროდუქციის წარმოების სტაბილურ ზრდას და სურსათის უვნებლობის საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვას.

სოფელ გურჯაანში მარწყვის ბაღი სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტოს საგრანტო მენეჯერმა, თორნიკე კაპანაძემ და კახეთის გუბერნატორმა, ირაკლი ქადაგიშვილმა დაათვალიერეს.

„აგროწარმოების ხელშეწყობის პროგრამას“ სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტო „სოფლისმეურნეობის მოდერნიზაციის, ბაზარზე წვდომის და მოქნილობის პროექტის“ (AMMAR) მხარდაჭერით ახორციელებს.

პროგრამას სოფლის მეურნეობის განვითარების

კივის სარეველები

კვი (აქტინიდა) სუბტროპიკული და ზომიერი სარტყლის ლიანასებრი, ფოთოლმცვენი, ხეხილოვანი მცენარეა, მისი სამშობლო ჩინეთია, იგი ჩინეთის მეფეებისთვის დელიკატესს წარმოადგენდა. პირველად კვი ბრიტანელებმა იგემეს. 1906 წელს ახალმა ზელანდიელებმა ამ მცენარის თესლი მოიპოვეს, სწორედ მათ უწოდეს აქტინიდას კვი, რადგან ამ ქვეყნის სიამაყეს, უცნაურ, უფრო და უკულო ჩიტს მიამსგავსეს. ევროპაში მას „ჩინურ ხურტკმელს“ უწოდებენ.

ჩვენთან იგი ახალი სუბტროპიკული კულტურაა და ფართო გავრცელება ჰპოვა აფხაზეთში, აჭარაში, სამეგრელოში, გურიაში და აღმოსავლეთ საქართველოში - კახეთში. აქტინიდას კულტურა საქართველოში მე-20 საუკუნის 80-იან წლებში შემოვიდა. დღეისთვის, საქართველოში კივის ფართობების მთლიანი რაოდენობა 250 ჰექტარს შეადგენს, საშუალო მოსავლიანობა 15-20 ტონა ჰექტარზე. ნაყოფი კარგად ინახება ხილსაცავებში ან მაცივრებში.

კვი მდიდარია ვიტამინებით (C, PP, B1, B6,

B12, A, E) და მიკროელემენტებით (I, Mg, K), შეიცავს ფერმენტებს, მინერალურ მარილებს, აუმჯობესებს ნივთიერებათა ცვლას, რბილობი არომატული, წვნიანი და გემრიელია.

აქტინიდას ბაღებში გავრცელებულია ერთწლიანი და მრავალწლიანი სარეველა მცენარეები: ბურჩხა (*Echinochloa Crus-galli* (L.) R. et Sch.), ავშანფოთლიანი ამბროზია (*Ambrosia artemisiifolia* L.), ყვითელი ძურწა (*Setaria glauca* (L.) P. B.), ცხენისკუდა (*Erigeron canadensis* L.), გვირილა (*Pyrethrum* L.), მინდვრის ნარი (*Cirsium arvense* (L.) Scop.), ჩაქვის ბალახი (*Pollinia imberbis* Nees), ტყის ჭორტანა (*Commelina communis* L.), გვიმრა (*Dryopteris* L.), მაცვალი (*Rubus* L.), გლეხტა (*Cynodon dactylon* (L.) Pers.), ანწლი (*Sambucus ebulus* L.), ეკალიფა (*Smilax excelsa* L.), მუჟუნა (*Rumex acetosa* L.), ქასრა (*Calamagrostis epigeios* L.), ლაკარტია (*Paspalum digitaria* Poir.), ოშომა (*Glechoma hederacea* L.), ჩვეულებრივი მათიტელა (*Polygonum aviculare* L.) და სხვა.

ქვემოთ მოცემულია ზოგიერთი მათგანის მოკლე დახასიათება.

ცხენისკუდა - *Erigeron canadensis* L.

ერთწლიანი სარეველა მცენარეა მარცვლოვანთა ოჯახიდან, აქვს რძელი, წვრილი ფესვები; ღეროს სიგრძე 40-100 სმ, დატოტვილი, აღმავალი, შეუბუსავი; ფოთლები ლანცეტისებური, სუსტად შებუსული, მწვანე; ყვავილედი - თავთავი, ლანცეტისებური, 4,5-6 მმ სიგრძის, ყვავილობს ზაფხულის ბოლოს; მარცვალი - ელიფსური, მოყვითალო-მონი-თალო, ზომით 2.8-3 მმ, მწიფდება სექტემბერ-ოქტომბერში.

ტყის ჭორტანა, კომელინა - *Commelina communis* L.

ერთწლიანი ბალახოვანი სარეველაა რთულ-ყვავილოვანთა ოჯახიდან. ღერო - სწორმდგომი, მწვანე, მარტივი, ზედა ნაწილში დატოტვილი, შებუსული, 15-150 სმ სიმაღლის; ფოთლები - ლანცეტისებური, მწვანე, შებუსული; ყვავილი ღია ყვითელი, 2.5-3 მმ, ყვავილობს ივლის-აგვისტოში; თესურა ლანცეტისებური, მოყვითალო, სიგრძე 1.2-1.5 მმ, სიგანე 0.2-0.3 მმ, ქორის სიგრძე 2.5-3 მმ.

ჩაქვის ბალახი - *Pollinia imberbis* Nees

ერთწლიანი, ბალახოვანი მცენარეა კომელინისებრთა ოჯახიდან; ფესვი - ფუნჯა; ღერო - დატოტვილი, მხოხავი, 15-40 სმ-მდე სიმაღლის; ფოთლები - კვერცხისებურ-ლანცეტისებური, მჯდომარე, მორიგეობით განლაგებული, ყვავილი - ცისფერი, ყვავილობს ივნის-აგვისტოში; ნაყოფი - ორბუდიანი კოლოფი, თესლი - კვერცხისებური, სამწახნაგიანი, ბორცვიანი ზედაპირით, მონაცრისფრო-ყავისფერი, სიგრძე 2.5-3.5 მმ, სიგანე 1.5-2.5 მმ, აღმოცენების უნარს ექვს წლამდე ინარჩუნებს.

ქასრა - *Calamagrostis epigeios* (L.) Roth.

მრავალწლიანი ბალახოვანი მცენარეა მარცვლოვანთა ოჯახიდან. ფესურა - მხოხავი; ღერო - სწორმდგომი, 80-150 სმ სიმაღლის; ფოთლები - ხაზურა, ბრტყელი, უხეშბოიანი, მონაცრისფრო-მწვანე; ყვავილედი - საგველა, 20-30 სმ სიგრძის, ყვავილობს ივნის-აგვისტოში; თესლის სიგრძე 1-2 მმ, მწიფდება აგვისტო-სექტემბერში.

ოშომა - *Glechoma hederacea* L.

მრავალწლიანი, ბალახოვანი, შხამიანი სარეველაა, შეიცავს ალკალოიდებს, დამახასიათებელია სპეციფიკური სუნი; ფესურა - მხოხავი, წვრილი, მოკლე ფესვებით; ღერო - მხოხავი, ოთხხანაგიანი, ოდნავ შებუსული, 20-50 სმ სიმაღლის, მინასთან შეხებისას ფესვიანდება; ფოთლები - მომრგვალო თირკმლისებური, გრძელი ყუნით, მოპირდაპირედ განლაგებული, გლუვი, ოდნავ შებუსული; ყვავილები - მცირე ზომის, ორტუჩა, იასამნისფერი ამ მოცისფრო იასამნისფერი, რამდენიმე ერთად 3-4 შეკრული ფოთლის უბესთან, ყვავილობს ზაფხულის პირველ ნახევარში; ნაყოფი - ყავისფერი, კვერცხისებური კაკულუა, სიგრძე 2 მმ, მწიფდება აგვისტოში.

ყვითელი ძურწა - *Setaria glauca* (L.) P. B.

ერთლიანი, მარცვლოვანი, საგაზაფხულო სარეველაა, გვალვამძლე; ფესვი - ფუნჯა, ღერო - სწორმდგომი, სიმაღლით 10-60 სმ; ფოთლები - ხაზურ-ლანცეტისებური, მოყვითალო-მომწვანო; ყვავილედი - თავთავი, მოყვითალო, სიგრძით 4-6 სმ; მარცვალი - კვერცხისებურ-ოვალური, მოყვითალო-მომწვანო ან მუქი ყავისფერი, განვიად დანაოჭებული ზედაპირით, სიგრძე 2-2.75 მმ, სიგანე 1.5-1.75 მმ, სიცოცხლისუნარიანობა 30 წელია.

ეკალიტა - Smilax excelsa L.

მრავალწლიანი, მარადმწვანე, ხვიარა, ბუჩქოვანი, მცენარეა 30-50 სმ სიმაღლის, აქვს ძლიერი ფესურა, ფესვები ვრცელდება 1 მ-მდე, ღერო დაფარულია ეკლებით, ფოთლები სამკუთხა-კვერცხისებრი ან მორგვალ-კვერცხისებრი, ფუძე გულისებრი, რკალური დაძარღვით, წაწვეტებული, ყუნწიანი, დახასიათებულია ორი უღვაში, ყვავილი თეთრი, პატარა, შეკრული ქოლგად, ნაყოფი მრგვალი, წითელი კენკრაა.

ჩვეულებრივი მათიტელა - Polygonum aviculare L.

ერთწლიანი ბალახოვანი მცენარეა, 10-80 სმ სიგრძის, წინიბურასებრთა ოჯახიდან. ფესვი - მთავარღერძა; ღერო - გართხმული, ძლიერ დატოტვილია, რომელიც ყვავილობის შემდეგ მაგრდება; ფოთლები - ელიფსური, მორიგეობით განლაგებული; ყვავილები წვრილი, ყვავილობს აპრილიდან შემოდგომის ბოლომდე, ინტენსიურად - ივლის-აგვისტოში; ნაყოფი - კაკულა შავი ან ყავისფერი, სამწახნაგოვანი, ზედაპირი წვრილმარცვლოვანი, სიგრძე 2.25-3 მმ, სიგანე 1-1.75 მმ, ერთ მცენარეზე ვითარდება 2000 თესლი, მწიფდება ივლის-სექტემბერში, აღმოცენების უნარს ხანგრძლივად ინარჩუნებს.

მინდვრის ნარი - Cirsium arvense L. Scop.

მრავალწლიანი, ორლებნიანი, აბეზარი, ფესვნიყარი სარეველა მცენარეა რთულყვავილოვანთა ოჯახიდან; მცენარე იზრდება დაახლოებით 1.5 მეტრამდე; ფესვი 4-6 მ სიღრმეს აღწევს; ღერო - სწორმდგომი, ეკლიანი, ფოთლები - ეკლიანი, დაკბილული, ყვავილი - მოვარდისფრო-იასამნისფერი; ნაყოფი - თესლურა, ქორით, უკუკვერცხისებური, წნეგოსფერი მოყვითალო, ან ყავისფერი, სიგრძით 3 მმ. ერთი მცენარე 50 000 თესლს იძლევა.

„2017 წელთან შედარებით წელს ვითარება გაცილებით უკეთესია“

ამიურ ფაროსანასთან ბრძოლის ღონისძიებებსა და არსებულ ვითარებაზე იმსჯელეს სურსათის ეროვნულ სააგენტოში გამართულ შეხვედრაზე, რომელსაც გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე გიორგი ხანიშვილი, სურსათის ეროვნული სააგენტოს უფროსი ზურაბ ჩეკურაშვილი, სააგენტოს უფროსის მოადგილეები და პენსილვანიის უნივერსიტეტის პროფესორი, USAID/REAP-ის მონვეული ექსპერტი გრეგ კრავჩუკი ესწრებოდნენ.

ამერიკელი ექსპერტი ამიურ ფაროსანასთან დაკავშირებით არსებული ვითარების გასაცნობად სპეციალურად სტუმრობს საქართველოს. გრეგ კრავჩუკი იმყოფებოდა რეგიონებში, გაცნო აბაშის მუნიციპალიტეტში არსებული საკოორდინაციო შტაბის მუშობას, შეხვდა ფერმერებს, დაათვალიერა ფართობები და მონიტორინგის სისტემა.

„შთამბეჭდავია ის მასშტაბები, რასაც სურსათის ეროვნული სააგენტო ინტეგრირებული მიდგომით ახორციელებს. 2017 წელთან შედარებით, ვითარება გაცილებით უკეთესია. სააგენტო შეტად მობილიზებულია, მოსახლეობა და ფერმერები კი უფრო ინფორმირებულნი და პროცესში ჩართულნი არიან.“

თქვენ უკვე აკეთებთ იმ ყველაფერს, რისთვისაც ჩვენ წლები დაგვიჭრა, მაგნიტელთან ბრძოლის პროცესში ინერგება ისეთი მეთოდები, მაგალითად, „მოიზიდე და გაანადგურე“ სადგურები, ფართობების პერიმეტრების დამუშავება, რაც საშუალებას მოგცემთ, სამომავლოდ შეამციროთ მაგნიტელის წნეხი სასოფლო-სამეურნეო კულტურებზე და ინსექტიციდების გამოყენებას. ამ ეტაპზე კვლავ არსებობს მაგნიტელის გავრცელების რისკი და პესტიციდების გამოყენება აუცილებელია. ბიფენტრინის ჯგუფის პრეპარატები, რომელსაც იყენებთ, ამერიკის შეერთებულ შტატებში გამოცვადეთ და მაგნიტელთან ბრძოლისას ყველაზე ეფექტიანია,“- განაცხადა გრეგ კრავჩუკმა.

გრეგ კრავჩუკი საქართველოში სურსათის ეროვნული სააგენტოს ინიციატივით და USAID/REAP-ის (Reap Georgia) მხარდაჭერით იმყოფება. მაგნიტელის საწინააღმდეგო ღონისძიებების დაგეგმვასა და სტრატეგიის შემუშავებაში პენსილვანიის უნივერსიტეტის პროფესორი 2016 წლიდან არის ჩართული.

ფაროსანას საწინააღმდეგო ღონისძიებები გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ შემუშავებული იმ სტრატეგიის შესაბამისად მიმდინარეობს, რომელიც მსოფლიოს წამყვანი სპეციალისტების, მათ შორის, გრეგ კრავჩუკის და ქართველი მეცნიერების ჩართულობით შემუშავდა.

ჩატარებული ღონისძიებების შედეგად მაგნიტელის პოპულაცია, შარშანდელთან შედარებით, მნიშვნელოვნად შემცირდა, მისი გავრცელების გეოგრაფიული არეალი კი არ გაზრდილა.

პენსილვანიის უნივერსიტეტის პროფესორი, USAID/REAP-ის მონვეული ექსპერტი გრეგ კრავჩუკი

სერიოზულ მოვლა-მოყვანის თანაგებროვე ტექნოლოგია

ხორბლის და ჭვავის შეჯვარების შედეგად, გასული საუკუნის დასაწყისში, მეცნიერებმა შექმნეს ახალი კულტურული გვარი ტრიტიკალე - Triticale (ხორბალი -Triticum და ჭვავი - Secale).

ტრიტიკალე წარმოადგენს ჭვავის და ხორბლის ამფიდიპლოიდურ ჰიბრიდს, რომელიც არ არის მარცვლოვანი მცენარეების ბუნებრივი ევოლუციის პროდუქტი. ადამიანმა იგი შექმნა ხელოვნურად და ტრიტიკალეში გააერთიანა ორი კულტურული გვარის დადებითი თვისებები: ხორბლის მრავალყვავილიანობა და ჭვავის მრავალთავუნიანობა, ხორბლის პლასტიურობა და ჭვავის გამძლეობა დაავადებებისადმი. ტრიტიკალეში მკვეთრად მაღალია ცილის და ცილაში არსებული ამინომჟავების შემცველობა, განსაკუთრებით კი ლიმინის.

საქართველო მსოფლიოში ერთ-ერთი მონიავე ქვეყანაა, სადაც მოხდა ტრიტიკალეს, როგორც პერსპექტიული კულტურის წარმოებაში დანერგვა. ქართველი მეცნიერების (პ. ნასყიდაშვილი, ც. სამადაშვილი, მ. ჯაში) მიერ 1985-1995 წლებში, შეიქმნა და წარმოებაში დაინერგა ტრიტიკალეს ორი ჯიში - საკვები მიმართულების "ქართლი 2" და საკვები-სამარცვლე მიმართულების "ქართლი 5". 90-იან წლებში ტრიტიკალეს ეს ჯიშები ითესებოდა 20 000 ჰა-ზე. დღეისათვის საქართველოში დარეგისტრირებულია საერთაშორისო სანერგეებიდან (CIMMYT-ICARDA) გამორჩეული, სამარცვლე მიმართულების ტრიტიკალეს ჯიში „გორდა 16“ (შპს „ფირმა ლომთაგორა“). მსოფლიოს მრავალ ქვეყანაში ტრიტიკალეს იყენებენ, როგორც სადაზღვევო კულტურას. მისი ბიოლოგიური თავისებურებიდან გამომდინარე შესაძლებელია გამოვიყენოთ ხორბლის ნათესში, როგორც შერეული სახით ორი მიმართულებით: 1. როგორც სხვადასხვა სოკოვანი დაავადებებისადმი გამძლე და

საშუალებას გვაძლევს გარანტირებული მოსავლის მიღების საშუალებას და 2. ხორბლის ნათესში შერეული ტრიტიკალეს მარცვლი აუმჯობესებს ხორბლის მარცვლის ქიმიურ შემადგენლობას, კერძოდ, ნებოგვარას და ცილას.

კულტურის ბიოლოგიური თავისებურებებიდან გამომდინარე, მაღალი მოსავლის მისაღებად, საჭიროა გატარდეს აგროტექნიკური ღონისძიებები, სადაც გათვალისწინებული იქნება ტრიტიკალეს პოტენციალური შესაძლებლობები. ტრიტიკალეს მოყვანის აგროტექნიკა თითქმის იგივეა, როგორც ხორბლის, თუმცა უნდა გავითვალისწინოთ თუ რა მიზნით ვიყენებთ ნათესს, საკვებად თუ სამარცვლედ.

წინამორბედი. საკვებად დათესილი ტრიტიკალესთვის წინამორბედს დიდი მნიშვნელობა არა აქვს. ყველა შემთხვევაში საჭიროა სასუქების შეტანა, ნიადაგის ოპტიმალურ ვადაში ხარისხიანი დამუშავება. სამშობლოში სამარცვლე კულტურების და სასილოსე სიმინდის შემდეგ ნათესი საკვები ტრიტიკალე უფრო მაღალ მოსავალს იძლევა. სამარცვლედ ნათესი ტრიტიკალესათვის უკეთესია სათონი კულტურები, ბოსტნეული, მრავალწლიანი და ერთწლიანი ბალახები. მარცვლის მაღალი მოსავლის გარანტიას იძლევა სათონი კულტურების, კერძოდ, სიმინდის შემდეგ ნათესი ტრიტიკალე. ამ დროს ტრიტიკალეს მაღალმობარდი ფორმები ნაკლებად წვება.

ნიადაგის დამუშავება. ტრადიციული - ტექნოლოგია ითვალისწინებს ნიადაგის ძირითად დამუშავებას - ხვნას ფრთიანი გუნით. საადრეო წინამორბედების შემდეგ ნიადაგი უნდა მოიხნას მოსავლის აღებისთანავე 25-27 სმ სიღრმეზე და ხორბლის თესვამდე დამუშავდეს ნახევრად ანულის წესით. საგვიანო წინამორბედების მოსავლის აღება უნდა ჩატარდეს შემჭიდროვებულ ვადებში იმ ვარაუდით, რომ ტრიტიკალესათვის ნიადაგი მომზადდეს თესვამდე 10-15 დღით ადრე, არაუგვიანეს 10 სექტემბრისა.

ტრიტიკალე, როგორც მაღალი პოტენციალის მცენარე, კარგ შედეგს გვაძლევს დრმადხვნის ტექნოლოგია - ნიადაგის გაფხვიერება 50 სმ სიღრმეზე. დრმად გაფხვიერების დროს ნიადაგის ღრმა ფენებში უმჯობესდება ჰაერაცია და წყლის რეჟიმი; იზრდება ტენტივადობა; მიკრობიოლოგიური პროცესების ცხოველმყოფელობა და მცენარეს ექმნება ზრდა-განვითარების უკეთესი პირობები. მცირდება წყლისმიერი და ქარისმიერი ეროზიული პროცესების ინტენსიობა; ნიადაგის დამუშავების წინ მინერალური

სასუქების ოპტიმალური დოზების ნორმა რეგონებისა და ნიადაგების ტიპის მიხედვით მერყეობს: აზოტი 30 კგ/ჰა, ფოსფორი 50-90 კგ/ჰა და კალიუმი 45-60 კგ/ჰა.

თესვის ვადები. თესვა სასურველია ჩატარდეს ზონაში სამშობლო ხორბლისათვის მიღებულ ვადაში. საკვები ტრიტიკალეს 10-12 დღით ადრე ნათესი საშუალებას მოგვცემს მივიღოთ ძლიერი ბარტყობა, გაზაფხულზე სწრაფად შევიდეს დათავთავებაში და ადრე გაანთავისუფლოს ნაკვეთი. აღსანიშნავია, რომ ტრიტიკალეს ძლიერ გვიანი ნათესიც ნორმალურად ვითარდება და საშუალებას იძლევა სამშობლოში სამუშაოები შეუფერხებლად შესრულდეს.

თესვის შენამვლა. ტრიტიკალე ხორბალთან შედარებით გამძლეა გუდაფუტებისადმი და ამიტომ შენამვლა აუცილებელი არ არის. ტრიტიკალეს სამარცვლე ფორმები ძირითადად მაღალმობარდია და თესვის წინ მათი დამუშავება რეგულატორებით ძალიან კარგ შედეგს იძლევა. ბარტყობა ძლიერდება, მარცვლის ზედაპირი სწორდება და კონსისტენცია უმჯობესდება.

თესვის ნორმები. მწვანე საკვებად თესვის დროს საჭიროა 270-280 კგ/ჰა-ზე. საკვები ნივთიერებით ღარიბ ნიადაგზე და გვიანი თესვისას კარგ შედეგს იძლევა თესვის ნორმის გაზრდა ან ბარდის შეთესვა. ამ უკანასკნელის შემთხვევაში ტრიტიკალეს თესვის ნორმა შეიძლება შემცირდეს 200-220 კგ-მდე. სამარცვლე ტრიტიკალეს თესვის ნორმა 180-220 კგ-ია. ამ დროს ძლიერად მიმდინარეობს ბარტყობა, თავთავი მსხვილია და კარგად შემარცვლული, მარცვლი ამოვსებულია, მოსავალი მაღალი.

თესვის წესები. მწვანე საკვებად ითესება ვიწრო მწკრივებად და ჭვარედინად. სამარცვლედ თესვის დროს უმჯობესია ფართე მწკრივებად თესვა. ასეთი წესით თესვა უზრუნველყოფს ამოვსებულ და მსხვილ მარცვალს.

განოყიერება. ტრიტიკალეს ჯიშები მიეკუთვნება ინტენსიურ ტიპს და ამიტომ კარგად იყენებს მაღალ აგროფონს. ყურადღება უნდა მიექცეს აზოტიანი სასუქების გამოყენებას, რადგან გადაჭარბებულმა დოზებმა შეიძლება გამოიწვიოს ნათესის ჩანოლა. სამარცვლე ნათესებში აზოტიანი სასუქების ადრე გაზაფხულზე გამოყენება დაუშვებელია. ამ დროს ბარტყობა ძლიერდება და მარცვლი ამოვსებელი რჩება. უფრო ეფექტურია, აღერების ფაზაში, ჩატარდეს ფოთლიდან

გამოკვება შარდოვანით ან ნუტრივანტით. კარგ შედეგს იძლევა სიმალის რეგულატორების გამოყენებაც.

მორწყვა. ტრიტიკალეს მწვანე მასის და მარცვლის მაღალი მოსავლის მისაღებად აუცილებელია ჩატარდეს თესვის შემდგომი პირველი მორწყვა. მეორე მორწყვა, კლიმატური პირობებიდან გამომდინარე, სასურველია ჩატარდეს სასუქების შეტანის შემდეგ, გაზაფხულზე აღერების დასასრულს და ბარტყობის დასაწყისში. სამარცვლედ დათესილ ტრიტიკალეში, გარემო პირობების გათვალისწინებით საჭიროა მესამე მორწყვა ყვავილობის დასასრულს ან რძისებურ სიმწიფეში.

მოსავლის აღება. საკვებად დათესილი ტრიტიკალეს ჯიშების მწვანე მასის მოსავლის აღება უნდა მოხდეს სრული დათავთავების პერიოდში (15-25 მაისი). ყვავილობის დასაწყისში აღება მწვანე მასის მოსავალს ამცირებს 10%-ით, უფრო დაგვიანების შემთხვევაში იკარგება 40%, უარესდება კვებითი თვისებები.

ტრიტიკალეს მარცვლად აღება ხდება სრულ სიმწიფეში და დროულად. აღების გაჭიანურებამ, განსაკუთრებით ჩანოლილ ნათესში, შეიძლება გამოიწვიოს თესლის ჩანასახში გაღივება, თავთავი იწყებს მტვრევას და ჩაცვენას. აღების დროს, ყურადღება უნდა მიექცეს დეკას და ბარბანის დარეგულირებას, რათა არ მოხდეს მარცვლის დაზიანება და დამტვრევა. ტრიტიკალეს ჯიშები მსხვილმარცვლიანია და ამიტომ აღების პროცესი მეტ ყურადღებას მოითხოვს. მარცვალში ხარისხობრივი მონაცემების შესანარჩუნებლად ხშირად იყენებენ გაყოფით აღების წესს.

საქართველოში ჩატარებული მრავალმხრივი მეცნიერული გამოკვლევების და საწარმოო გამოცდით დადგენილია, რომ ტრიტიკალეს გონივრული გამოყენებით შესაძლებელია ერთ სავეგეტაციო პერიოდში ერთსა და იმავე ნაკვეთიდან მივიღოთ ორი მოსავალი. შემოდგომით ტრიტიკალეს ადრეული ნათესი მწვანე მასის ასაღებად მზად არის 15-25 მაისისათვის. აღების შემდგომ შესაძლებელია დაითესოს სიმინდი სასილოსედ ან სამარცვლედ, რომელიც სრულად ასწრებს განვითარებას და არ საჭიროებს საადრეო ჯიშების შერჩევას. ტრიტიკალეს აღების შემდეგ შეიძლება კომბოსტოს, ლობიოს, ჭარხლის ან სხვა კულტურის მოსავლის მიღებაც.

ტრიტიკალეს მოყვანის ტექნოლოგია (საშუალო აგროფონი)

	საშუალო დასახელება	ერთეული	ერთეულის ფასი (ლარი)	ჯარაღობა	სულ, ლარი
ნიადაგის მომზადება					
1	მოხვნა	ჰა	100	1	100
2	მოსწორება, მოშინდაკება ფრეზით	ჰა	63	1	100
3	მოსწორება, მოშინდაკება ფრეზით	ჰა	43	1	43
4	თესვა სასუქის შეტანით	ჰა	100	1	100
5	სამშობლოში რწყვა	ჰა	100	1	100
6	სავეგეტაციო რწყვა	ჰა	33	1	33
7	ჰერბიციდების შეტანა	ჰა	97	1	97
სულ ნიადაგის მომზადება					573
საჭირო მასალები					
1	თესლი	კგ	1,1	220	264
2	სასუქი	კგ	1,0	150	150
3	ჰერბიციდი	კგ/ლ		1	80
სულ საჭირო მასალები					494
საერთო დანახარჯი					1067
მოსავალი					
მარცვლის	ტ/ჰა		6,5-7,0		
მწვანე მასის	ტ/ჰა		60,0-65,0		